

Izazovi sigurnosti u suvremenom društvu i zaštita ljudskih prava

Aračić, Domagoj

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Libertas International University / Libertas međunarodno sveučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:223:608907>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-09**

Repository / Repozitorij:

[Digital repository of the Libertas International University](#)

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

DOMAGOJ ARAČIĆ

**ZAVRŠNI RAD
IZAZOVI SIGURNOSTI U SUVREMENOM DRUŠTVU
I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA**

Zagreb, srpanj 2021.

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

**PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ
MEĐUNARODNI ODNOSI**

**IZAZOVI SIGURNOSTI U SUVREMENOM DRUŠTVU I ZAŠTITA
LJUDSKIH PRAVA**

**KANDIDAT: DOMAGOJ ARAČIĆ
KOLEGIJ: PROBLEMI SUVREMENOG SVIJETA
MENTOR: doc. dr. sc. MLADEN NAKIĆ**

Zagreb, srpanj 2021.

ZAHVALA

Upućujem ovim putem, iskrena srca i s velikom ljubavlju, neizrecivu zahvalu svojem ocu koji je blago preminuo u Gospodinu 14.1.2021. Ocu koji je trajno usadio obiteljske vrijednosti, osjećaj morala i pravednosti. Ocu koji se svakim trzajem borio za obitelj i usmjeravao odgojem svoje petero djece na pravi put. U drugom redu tu je i majka koja je, uza svoje brige i boli, s radošću i iščekivanjem pratila nastajanje ovoga rada i uvijek imala vremena i sluha za duge priče o njemu. Oboma im posebno hvala na njihovom nesebičnom darivanju – sebedarju u svakom aspektu života.

Velika zahvala ide i mom stricu Anti Aračiću, krotkom i poniznom svećeniku, koji je financijski smogao poduprijeti obrazovanje cijele obitelji. On je svojim uzorom djelovao na nastajanje ovoga rada, napose svojom poniznošću koja mu ne da prihvatiti vlastitu veličinu intelekta. Takva je crta vodila i ovaj rad sustavno propitujući ispravnost svake napisane rečenice.

Poseban je utjecaj na mene imao kulturni centar i studentski dom Gradec, osnovan od strane Opusa Dei, kojemu ne mogu dovoljno zahvaliti. Naime, bez formacije koju mi je ovaj dom pružio ne bi postojao osjećaj za akademsku čestitost i shvaćanje da se kroz svaki rad, ma koliko se činio malenim, možemo posvetiti. Stoga, trenutno zanimanje studenta za mene nije bilo samo puko prolaženje predmeta, već uistinu poziv da se preda najbolje i u što većoj savršenosti i to ne zbog sebe već zbog budućih drugih koji će možda biti potrebiti akumuliranog znanja. Ovdje u prvom redu želim posebno zahvaliti prof. dr. sc. Vuki Brigljeviću na savjetima i razgovorima, te mons. Jorge Ramosu na upućivanju na kvalitetnu literaturu i duge razgovore. Ništa se manje ne ističu don Josep, don Julio i Iñigo Cortéz koji su pomogli u shvaćanjima određenih filozofskih misli kroz svakodnevne razgovore i u osobnoj formaciji.

Ovim putem moram se također iskrena srca zahvaliti prof. dr. sc. Matku Marušiću, gospođi Marijani Petir i američkom profesoru dr. sc. Stephenu Baskervillu koji su bez kolebanja pristali odgovoriti na pitanja sukladno području svoje stručnosti i time obogatili ovaj rad.

Na kraju, veliko poštovanje i zahvalu upućujem mentoru doc. dr. sc. Mladenu Nakiću koji je svojim savjetima i stručnošću pomogao privesti ovaj završni rad ka što respektabilnijem obliku.

„Kamen što ga odbaciše graditelji postade kamen zaglavni.“

Mt 21,42-43

SAŽETAK

Rad jednom temom obuhvaća dva područja istraživanja; sigurnost i ljudska prava u širem poimanju, a koje će se kasnije sustavno obraditi i reducirati na elementarne pojave i institucije u društvenoj zbilji koje su krucijalne za opstanak izvornosti zapadne civilizacije.

Rad se bavi pitanjem sigurnosti zapadnih zemalja za koju se pretpostavlja da je ugrožena promjenom zapadnih moralnih imperativa. Promjena o kojoj se istražuje evidentna je u duhovnoj kulturi koja je definirana u radu. Deformacija vrijednosti unutar naroda zapadnih zemalja ima svoje posljedice, ali osim što utječe na visoka politička pitanja unutar zemalja, ta je promjena zauzela svoje mjesto i u vanjskopolitičkom djelovanju zapadnih zemalja (posebno je ukorijenjena u američkom narodu i često se naziva „američka iznimnost“ i jedan oblik toga je „izvoz demokracije“) što posljedično ima za reakciju izraženo nezadovoljstvo naroda kojima se nameću druge, njima nepoznate, vrijednosti u njihovo kulturno područje. To se nezadovoljstvo katkad očituje u terorističkim napadima od strane radikalnih skupina koje žele očuvati stanje svoje duhovne kulture onakvom kakva im je predana.

Prilikom obrade drugog područja opsežne teme, rad će preispitati valjanost „novih“ ljudskih prava uvrštenih na popis temeljnih ljudskih prava – koja su u izravnom konfliktu i kontradiktornosti već postojećima. Ovim će se radom također dotaknuti tema dječjih prava (njihova dobrobit) koja se u suvremenom društvu, paradoksalno, povređuju upravo djelovanjem institucija.

Važno je naznačiti, za bolje shvaćanje, kako rad u spomenu duhovne kulture koristi usporednu sliku povijesti civilizacije koja će biti sažeto prikazana u početku, a koja će se poglavito odnositi na korijene Europe i određene transformacije u filozofskoj stečevini zapadne civilizacije. Upravo zbog zahtjeva kojeg postavlja rad, bit će potrebno *in extenso* opisati suvremena zbivanja i promjene poradi potpunijeg razumijevanja njihovih štetnosti po zapadno društvo. Tako će se deskripcijom suvremene duhovne kulture utvrditi ugroze sigurnosti i ljudskih prava, bile one internog ili eksternog karaktera.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. USPOREDNA SLIKA	4
1.1. Relativizam.....	4
1.2. Prosvjetiteljstvo	5
1.3. Francuska revolucija.....	5
1.4. Građanski zakonik.....	7
1.5. Vrijeme „ideologija smrti“ i utopije.....	7
1.6. Nacizam i komunizam	9
1.7. Europska disocijacija.....	10
2. ODREĐENJE DRŽAVE.....	13
3. NOVA KULTURA <i>IN EXTENSO</i>	15
3.1. Znanost i politika.....	17
3.2. Brak i obitelj.....	18
3.3. Države Zapada.....	20
4. PATVORENI LIBERALIZAM	21
4.1. Preodgoj masâ	23
5. FEMINIZAM	26
6. RODNA TEORIJA.....	28
6.1. Znanstvena i filozofska pozadina	29
6.2. Transformacija u ideologiju	30
7. HOMOSEKSUALNI LOBIJI	32
7.1. Europska unija kao promicatelj.....	34
7.2. SAD kao promicatelj	35
7.3. Utjecaj medija.....	36
7.4. Izvoz vrijednosti.....	36
8. POBAČAJ	38
8.1. Statistički podatci i demografske projekcije.....	39
9. PRAVO I PRAVDA.....	41
9.1. Temelji prava.....	42
9.2. Temeljna ljudska prava.....	43
10. ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA.....	44
10.1. Nova ljudska prava.....	46
11. UTJECAJ NA OBITELJ	47

11.1. Prava djeteta nasuprot prava homoseksualaca na dijete	49
12. UTJECAJ NA EKONOMIJU.....	49
13. UTJECAJ NA SIGURNOST	51
ZAKLJUČAK	54
LITERATURA	55

UVOD

Naslov rada u svojoj općenitosti može podrazumijevati mnogo pojava u suvremenom svijetu koje se odnose na ugrozu sigurnosti i ljudskih prava. Stoga je potrebno konciznije odrediti smjer, odnosno temu rada uopće. Razumljivo je da su pojam sigurnosti i ljudskih prava slojeviti i međusobno isprepleteni. Kako bi ih se uspjelo pojedinačno proučiti, najprije ih je potrebno shvatiti u kontekstu kulture čiji su dio. Stoga će se u prvim poglavljima obraditi simultano unutar pojma kulture koji će, počevši od usporedne slike, nastaviti do opsežnog opisivanja stanja kulture društva zapadne civilizacije. Opis stanja kulture društva zapadne civilizacije polazi od pretpostavke da je društvu zapadne civilizacije ugrožena sigurnost ne samo izvanjskim, već i unutarnjim prijetnjama. Vanjskom se prijetnjom drži terorističke napade koji su motivirani „grešnošću Zapada“, dok se unutarnjom prijetnjom u ovome radu smatra samo društvo Zapada koje je u procesu svog civilizacijskog nazadovanja. S obzirom na unutarnju prijetnju, obilježja zapadne kulture moguće je iščitati u novome humanizmu po kojemu društvo postaje znanstveno-tehnički sve naprednije, a duhovno i moralno nazaduje (što se očituje i u razini regulacije seksualnosti). Kada se pojmovi upotpune, ili bolje rečeno povežu, pojmom kulture veza bi trebala biti očita. Naime, rad drži da se analizom i opisom stanja duhovne kulture razvidno bolje mogu detektirati ugroze sigurnosti na vanjskom i unutarnjem planu, a s druge strane omogućiti evaluaciju ljudskih prava i njihove zaštite uključujući u to pojam sigurnosti.

Rad će započeti kratkim povijesnim crtama i definicijama temeljnih filozofskih misli koje danas ispunjavaju društveno i političko ozračje, a koje će poslužiti kao usporedna slika. Tekst radnog naslova prvog poglavlja, dakle, služi kao usporedna slika tako što će imaginarno biti predočen kao stalni postav prema kojemu se mogu komparirati filozofske misli i aktivnosti suvremene politike i društva s mislima i aktivnostima koje su bile posebno aktualne u prošlom stoljeću. Prije opisa stanja duhovne kulture, rad će odrediti ulogu države time što će, iako vrlo skromno, ponuditi definiciju kojoj će podložiti kasnija poglavlja.

Predmet istraživanja je, dakle, dinamika duhovne kulture, koju se u ovome radu razumije kao „ukupnost rezultata znanosti, umjetnosti i filozofije, morala i običaja“, u zemljama Zapada i posljedice promjena na društveno, ekonomsko i pravno područje u zapadnim zemljama i zemljama u razvoju. Kao što se na početku pretpostavlja, promjene u duhovnoj kulturi Zapada rezultiraju vanjskim i unutarnjim sigurnosnim ugrozama čime se izravno ugrožavaju ljudska prava. Jednim od pokretača promjene drži se homoseksualne lobije koje će se istražiti kao protagoniste racionalizacije homoseksualizma i promjene moralnih imperativa i društvene

svijesti. Tako će se, u vezi s moralnim imperativima, primjerima nastojati prikazati uzrok postojanja sve velebnijeg moralnog relativizma i njegovu ulogu u današnjem svijetu. Sukladno tomu, kroz rad će biti kontekstualno uočljiva uloga i značaj kršćanstva.

Također, istraživački spektar podrazumijeva i opservaciju događaja poput zakonskog uvođenja spolnog odgoja u organizaciji pobornika rodne teorije koji imaju za cilj putem obrazovanja i političke korektnosti dovesti rodnu disforiju, homoseksualne i druge spolne orijentacije na razinu opće prihvaćenosti i samorazumljivosti te samim time i aktivnosti koje iz toga proizlaze u smislu sukladnosti istih s čovjekovom naravi. Tako se ponovno dolazi do pitanja zaštite ljudskih prava, odnosno prava na život, slobode govora, izražavanja mišljenja i dr. Samim proširenjem istraživačkog spektra na rodnu teoriju i homoseksualne lobije implicitno je dohvaćanje pojmova braka i obitelji.

Cilj istraživanja je utvrditi i opisati utjecaj promjena u duhovnoj kulturi i suvremenih trendova na obitelj, demografiju, zdravstvo i ekonomiju, pravnu sigurnost; stabilnost i jednakost te sigurnost zemalja Zapada. Suvremenim će se trendovima u današnjem društvu u ovome radu nazivati razvoj i napredak homoseksualnih lobija, rodne ideologije te zanemarivanje naravnog zakona kao poželjnog ishodišnog načela za prepoznavanje temeljnih ljudskih prava.

Svrha samog istraživanja praktične je naravi – potaknuti akademski diskurs prikazivanjem veze između promjene u duhovnoj kulturi koja rezultira društvenom dekadencijom i anomijom i njenih negativnih učinaka na području ekonomije, demografije, zdravstva, sigurnosti i prava.

Kroz razna djela autora, koji su svojim doprinosom pomogli rasvijetliti mnoge nedosljednosti u suvremenom društvu, ovaj će rad nastojati što bolje prenijeti ideju o tome što je potrebno za napredovanje zapadne civilizacije koja iz dana u dan moderira „Vrli novi svijet“. Prenoseći tako pojedine ideje autora, navodit će se također zaključci i prijedlozi autora ovog završnog rada.

Kako bi se spriječilo stanje potpune društvene anomije, potrebno je mijenjati oblik svijesti koja postaje ustaljena od 60-ih i koja se razvija poput heteroksenog parazita koji se nastanio u liberalizmu i demokraciji. Ta svijest jasno je vidljiva u ophođenju prema vrijednosti obitelji, koja je prema Aristotelu temeljna pretpolitička institucija i, ako se dozvoli, pred-postavka društva uopće. Naglasak je na tome da se potpuna transformacija društvene paradigme nije dogodila iznenada, već neprestanim trudom za oslobođenjem čovjeka putem filozofske misli kroz tri i više stotina godina.

Oslobođenje o kojemu će najviše biti govora je oslobođenje od kršćanstva koje je izvor postojanja zapadne civilizacije. Upravo je reakcija na pojavu, širenje i utjecaj kršćanstva u Europi iznjedrila razne filozofske misli koje su se, zahvaljujući svojoj privlačnosti oslobođenja pojedinca od svih veriga, širile svijetom. Ponajviše je intrigantna pojava ideologija koje su obećavale oslobođenje čovjeka, a paradoksalno ga zarobljavale kako njegovim vlastitim *erosom* tako i sve većim državnim ograničenjima koja su bila nužna da se regulira i oblikuje (među)ljudsko ponašanje.

Kako bi se iznijela valjana argumentiranost koju rad želi postići, nastojat će se govoriti unutar definicija. Za potrebe konkretnosti bit će neophodno produbiti pojmove i događaje koji su s njima povezani, odnosno događaje i pojave objasniti *in rerum natura* kako bi ovaj rad iznjedrio koherentan zaključak.

1. USPOREDNA SLIKA

Europa se u današnjem kontekstu premalo shvaća ozbiljno, bilo to politički u međunarodnom sustavu ili pak kao jedinstvo naroda. Suvremenu Europu nemoguće je shvatiti „ako ne proučimo kršćansku tradiciju koja je od samog početka bila jamstvo europskog jedinstva i izvor njenih duhovnih težnji i čudorednih ideala“¹, a pored toga poslužit će upravo i naredna kronološki poredana potpoglavlja koja će u crticama obuhvatiti ono što je nužno za shvaćanje općeg stanja, ne samo Europe već i zapadnog društva danas koje bi trebalo zahvaliti upravo Europi i kršćanstvu na bogatoj kulturnoj stečevini. Stoga će tekst ovog poglavlja prikazati povijesnu sliku onih trenutaka kad je veza s kršćanskim doprinosom kulturi počela blijediti i sve se više oslanjati na filozofske misli koje su nastale kao reakcija na pojavu, širenje i utjecaj kršćanstva.

1.1. Relativizam

Svoje temelje relativizam ima još u Antici počevši od poznatog sofista Protagore koji čovjeka proglašava mjerom svih stvari. Naime, uzme li se u obzir pridjevak dodan Protagori moguće je intuirati značenje relativizma. Prema definiciji ono označava „nazor koji niječe postojanje bilo kakvih trajnih, jednom danih, apsolutnih načela, već svijet i život promatra kao slučajnu koincidenciju različitih neodređenih uvjeta“, odnosno u filozofiji „naučavanje po kojem se sve stvari i pojave vrjednuju jedino u odnosu prema nekom ograničenom stajalištu koje se mijenja ovisno o subjektu, vremenu, mjestu, prilikama i sl.“².

Relativizam se pojavljuje kao jedan oblik individualizma prema kojemu svatko zadržava pravo razvijati svoj oblik življenja prema vlastitom nahođenju o tomu što je zaista važno ili vrijedno. Tako ono tvrdi da su ljudi pozvani na traženje vlastitog samoispunjenja i da sadržaj toga nitko nema pravo propisati. Ono čime takav relativizam, krajnje individualistički, rezultira je potpuna usmjerenost pojedinca na samoga sebe i stvaranje nesigurnosti u osobni identitet, a što bolje osvjetljuje i objašnjava ljudsko djelovanje unazad četiristo godina.³ Tako relativizam kao svjetonazor u suvremenom društvu zauzima ulogu jedino vrijednog i važećeg stava koji će u radu biti prikazan kao podrazumijevajući vrijednosni sud u pogledu priznavanja ljudskih prava, značenju obitelji, ispravnog uređenja života i življenja i dr.

¹ Dawson, Christopher, 2002. *Razumijevanje Europe*. Split: Verbum

² relativizam. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.

<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=52375> Pristupljeno 17. 3. 2021.

³ Usp. Taylor, Charles, 2009. *Etika autentičnosti*. Split: Verbum, str. 19-22.

1.2. Prosvjetiteljstvo

Utjecaj prosvjetiteljstva donio je europskim zemljama pozitivni napredak u filozofskoj misli koja je izravno utjecala i na znanstvena područja čovjekova interesa. Ustrajanje na isključivo racionalnoj prirodi čovjeka kao temelja svake spoznaje uz odbacivanje iracionalnoga čini prosvjetiteljstvo silom koja je uistinu pomogla napredak ljudskom uma. Dakle, može se ustvrditi kako je jedna od značajki prosvjetiteljstva naturalizam „jer odbija sve što nadilazi prirodu“⁴. No, uz prednosti prosvjetiteljstva valjalo bi naglasiti i prevrat koji se događa kao prethodnica samom prosvjetiteljstvu. Naime, promjena se pojavljuje kod Descartesa i njegovom poznatom „mislim, dakle, jesam“ u djelu „Rasprava o metodi“, čime se raskida veza s do tada zastupljenom filozofijom *esse*-a. Dakle, u filozofiji *esse*-a Bog je držan kao počelo, kao „antecedentna varijabla“, kako svim stvorenim bićima tako i čovjeku. Nakon što je razum proglašen imperativom gubi se smisao za metafizičko jer postoji samo ono što je razumu spoznatljivo.⁵

Novim mentalitetom u dobu prosvjetiteljstva, napose na europskom kontinentu koji je dugo bio vezan za kršćanstvo i njegovu predaju Božje Riječi, pojedinac se „oslobodio tlačiteljskog zakona“ (Dekaloga) i crkvenih dogmi kako bi uživao u novoj slobodi – svojoj misli i razumu. Kao što je ustvrdio Ivan Pavao II., prosvjetiteljstvo se „u svojim različitim izričajima [...] usprotivilo onome što je Europa postala po djelu evangelizacije“⁶. Upravo je čovjekov razum doveo društvo u poziciju da može odlučivati o onomu što je dobro i zlo, čime je zapao u zamku uzevši sebe kao mjerni instrument istine djelujući tako „kao i da Boga nema“. Sam je Descartes napravio prekretnicu kada je „smjestio moralne izvore unutar nas“⁷. Stoga, ne bi bilo pogrešno iznijeti kako je prosvjetiteljstvo, uz pozitivne efekte, ostavilo negativan utjecaj na suvremeno pravo i ponašanje države. Upravo francusko prosvjetiteljstvo zbog svog razvoja „više na povijesnomu i kulturnomu području nego na filozofskomu“ postaje vrijedan faktor u političkoj borbi protiv kršćanskog svjetonazora i njegova shvaćanja čovjeka.⁸

1.3. Francuska revolucija

Glavni uzrok i pokretačka sila revolucije u Francuskoj koja će promijeniti tijek povijesti nalazila se u društveno-ekonomskoj strukturi, no i u neuspjelom vanjskopolitičkom djelovanju

⁴ Franić, Frane, 2011. *Povijest filozofije*. Split: Crkva u svijetu

⁵ Usp. Ivan Pavao II., 2005. *Sjećanje i identitet*. Split: Verbum, str. 16-17.

⁶ Ivan Pavao II., 2005. *Sjećanje i identitet*. Split: Verbum

⁷ Taylor, Charles, 2011. *Izvori sebstva: razvoj modernog identiteta*. Zagreb: Breza

⁸ Usp. Franić, Frane, 2011. *Povijest filozofije*. Split: Crkva u svijetu, str. 394-395.

monarhije koja zbog bankrota nije mogla intervenirati kada je Pruska napala Nizozemsku 1787. godine. Već je tada Josip II. primijetio pad Francuske čija je obnova malo vjerojatna.⁹ Ekonomski aspekt koji je podupirao duh revolucije očitovao se u povećanom oporezivanju čiji su se prihodi usmjeravali u djelovanje vanjske politike. Slijedom novih zbivanja u francuskom društvu monarhija se odlučuje rječiti problem u svojem dvorištu, a slabljenjem legitimiteta vladajuće klase dolazi do prevrata u odnosima moći. Naime, treći se stalež organizira u Narodnu skupštinu koja je namjeravala ustrajati u svojim namjerama sve dok se ne osigura novi Ustav. Tako se 14. srpnja dogodio poznati pad Bastilje kojim se simbolički označava početak Francuske revolucije. Kratkom digresijom bilo bi korisno spomenuti kako se napad na Bastilju, koja je služila kao zatvor, nije dogodio poradi oslobođenja zatvorenika već poradi zalihe baruta koja je bila potrebna za osposobljavanje pušaka uzetih toga dana iz pariške oružarnice.¹⁰

Nastavkom procesa revolucije moguće je iščitati i protureligijsku ulogu prosvjetiteljstva koje je najprije i potaknulo treći stalež na djelovanje. Nakon što se ograničilo područje utjecaja plemstva, započela je nacionalizacija crkvene imovine čija je prodaja pomogla financirati izdatke nove vlasti. Godine 1790. zabranjena je mogućnost polaganja redovničkih zavjeta, a nešto kasnije se Crkvu podređuje vladi. Protureligijsko djelovanje potvrđuje i Edmund Burke u svome djelu¹¹ navodeći kako revolucija nije zahvatila samo materijalnu kulturu i društvene prakse, već je zahvatila duboko do osjećaja i dovela do promjene moralnih stavova.

Ukoliko se govori o sekularizaciji države/društva u vrijeme Francuske revolucije (koja je kasnije utjecala i na središte europskog kontinenta što „izvozom Revolucije“ što unutarnjim težnjama naroda za „oslobođenjem“) neophodno je za naglasiti razliku koju danas mnogi smatraju nevažnom ili ju ne znaju – sekularizacija je proces odvajanja države/društva od crkve, a ne obratno. Ovaj je pogled ključan kako bi se shvatila današnja problematičnost europskog identiteta i uloga kršćanstva na europskom kontinentu.

Kasnijim zadovoljstvom uspješnog konsolidiranja novog političkog režima – ustavne monarhije – i energijom naroda koja je oslobođena revolucijom Francuska mijenja odnos moći u svom okruženju čime i samu geopolitičku sliku kontinenta. Glavni predvodnik osvajačkih pohoda bio je Napoleon Bonaparte kao tada mladi general koji je svojim uspjesima osiguravao političke bodove i simpatije u narodu, što je kasnije iskoristio kako bi izgradio „imperij po mjeri

⁹ Usp. Brendan, Simms, 2016. *Europa; borba za nadmoć od 1453. do danas*. Zagreb: MATE d.o.o., str. 124, 125.

¹⁰ Vidi Krajcar, Dražen. *Pravi razlog napada na Bastilju početkom Francuske revolucije (1789.)*, 2017. <https://povijest.hr/nadanasnjidan/koji-je-bio-pravi-razlog-napada-na-bastilju-na-pocetku-francuskej-revolucije1789/> Pristupljeno 18.3.2021.

¹¹ Burke, Edmond, 1993. *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*. Zagreb: Politička kultura

Francuske“ s njim na čelu. Zašto je dio priče o probitku Francuske važan ogledat će se u kasnijim primjerima jačanja Njemačke i njenog sloma, kao i novim savezništvima devetnaestog i dvadesetog stoljeća.

1.4. Građanski zakonik

Produkt Francuske revolucije između ostaloga sadrži i institucionalizaciju prosvjetiteljskih ideja koje su se razvile na plodnom tlu podčinjenog francuskog trećeg staleža. Nove prakse i ideje o čovjekovim prirodnim pravima proklamirane su u Građanskom zakoniku (*Code Civil* ili *Code Napoléon*) uspostavljenog 1804. za vrijeme vladavine Napoleona I. Prve godine Napoleonove diktature protiču u nastojanju da se ispuni želja većine Francuza za općim mirenjem. Za manje od dvije godine Napoleon je to postigao. Važan korak je bio pomirenje s Katoličkom crkvom čije je svećenike revolucionarna vlast proganjala, a Crkvi oduzimala imovinu. Napoleon je pretvorio Francusku u sekularnu državu i religiju potisnuo u privatnu sferu. Osim što zakonik dopušta slobodu vjere, također zabranjuje privilegije na osnovu mjesta rođenja, radi distinkciju između prava i religije, jamči privatno vlasništvo i jednakost pred zakonom. Sami zakonik predstavlja dobar primjer dokumenta na koji su utjecali drugi zakoni iz susjednih zemalja, no do tada najpotpuniji i najuspješniji prema svome utjecaju na druge europske zemlje. Stavivši na stranu sve pozitivne elemente zakonika, primjetno je kako je stvaranje liberalnih zakona mijenjalo svijest građana u smislu poimanja slobode. Uzevši u kontekst vrijeme nastajanja uputno je skrenuti pažnju na do tada nešto nepoznato francuskom građaninu – slobodu! Velika ideja ostavljena je u nasljeđe novim generacijama koje su svakom idućom generacijom istraživale nove modele poimanja slobode, a koji danas čine temelje pojedinih suvremenih društvenih teorija.

1.5. Vrijeme „ideologija smrti“ i utopije

Nakon poraza Napoleona poslije sedam antifrancuskih koalicija započelo je uređenje karte Europe na Bečkom kongresom (ujedno se naziva i Koncert Europe). Sami tvorci Bečkog ugovora, koji je bio potvrda dogovora o novo preokrojenim granicama, tendenciraju stvoriti ozračje suradnje – čime su zamijenili „antagonističko načelo ravnoteže moći“¹² koje je i dovelo do sve veće nesigurnosti na kontinentu. No, ono što je nedostajalo i što je dovelo do novih konfrontacija bilo je nedostajanje ugaonog kamena na kojem je počivala do tada, kao i sada, europska tradicija – duhovno i religijsko zajedništvo. Stoga se obnovljene monarhije nisu

¹² Dawson, Christopher, 2002. *Razumijevanje Europe*. Split: Verbum

uspjele održati pred naletom uznapredovalog razvoja ideje o postojanju neke, pod tim režimom, nedostižne slobode za kojom su vapili mnogi mislioci tog vremena čije su se težnje prelile na narod. Tako na kontinentu započinju unutareuropski sukobi u kojima ima mjesta samo za jednu silu – Njemačku.

Kako navodi Brendan Simms; britanski veleposlanik u Berlinu Odo Russell već je potkraj devetnaestog stoljeća, nakon Napoleonovog pada upozoravao da je Bismarckov krajnji cilj ostvarivanje nadmoći Njemačke u Europi i ostvarenje njemačkog ljudskog potencijala. Utjecaj Njemačke pod Bismarckom bio je sve veći, a mnogi su gledali na tu snagu pozitivno iako je kasnije budilo stare duhove nesigurnosti u Velikoj Britaniji, Rusiji i Francuskoj koja je još uvijek nepovijениh rana i čiji se politički režim još tek trebao konsolidirati, te koja se nije mirila s porazom. Tako je Njemačkoj prijetila opasnost izbijanja rata na dvije bojišnice koje ne bi mogla kontrolirati odgovarajućim brojem vojnika jer su se dogodile promjene u prihodima od oporezivanja kojima se vojska financirala. Katolička se Francuska vojno obnavljala i svi pokušaji Bismarcka (kulturna bitka protiv katolika u Njemačkoj i politika odvrćanja) za sprječavanjem njenog jačanja nisu imali učinka jer je ponajviše Velikoj Britaniji bilo stalo do ravnoteže snaga u Središnjoj Europi.¹³

Borba za ravnotežu snaga donijela je ništa doli konflikata i novih ratova. No, tome treba nadodati i teritorijalne pretenzije malih carstava i savezništva koji su htjeli bitno smanjiti utjecaj Njemačke. U duhu novonastalih kriza koje su pogodile Europu veliki je rat potaknut Sarajevskim atentatom na koji odgovaraju Austro-Ugarska i Njemačka kao njena saveznica. Suprotne sile okupljene u savezništvu zvanim Antanta porazile su njemačke vojne snage nakon čega nastupa duboka podjela i rasprava među saveznicima o pitanju koji je stav potrebno zauzeti prema glavnom krivcu za Prvi svjetski rat. Rezultat rasprave iznjedrio je uvjete (Versajski ugovor) prema kojima Njemačka mora platiti velike ratne odštete i imati ograničenu vojnu moć. Zaključak Prvog svjetskog rata jedan je od glavnih čimbenika koji će kasnije odrediti Hitlerovu motivaciju za pokušajem osvajanja Europe. Naime, Hitler je potpisivanje Versajskog ugovora smatrao najvećom sramotom za njemački narod koju će on ispraviti kada preuzme potpunu kontrolu nad državom.

¹³ Usp. Simms, Brendan, 2016. *Europa; borba za nadmoć od 1453. do danas*. Zagreb: MATE d.o.o., str. 214-251.

1.6. Nacizam i komunizam

Nakon uspostavljenog laicističkog modela uređenja države i korištenja razuma kao maksime pokazalo se ono što se danas nevoljko priznaje – slabost razuma. Priskrbivši sebi pravo u odlučivanju što je dobro i zlo, čovjek i narodi postali su plodno tlo na kojemu će se posijati sjeme ideologija koje su dovele do najvećih sukoba. Narodi vođeni utopijskim imaginacijama i lažnim obećanjima svojih „mesija“ ubijali su svakoga tko je bio oprečan (katolici, Židovi, pravoslavci, kler, Romi i dr.) svijetu kojega oni vide kao konačno savršenog i u kojemu je čovjek samodostatan i uzvišen na vrh piramide. Najbolji pokazatelj da ljudi ne posjeduju ideje, već ideje posjeduju ljude (citirajući Carl G. Junga) ogleda se u Drugom svjetskom ratu koji je obilježen nacizmom i komunizmom; koji je uništio „stari svijet bezbrižnosti i sigurnosti, osobne slobode i materijalnog blagostanja, a uspon novoga društva masa, koje je nastalo na njegovim ruševinama“¹⁴

Njemački nacistički ekspanzionizam obilježen germanskim antropocentrizmom (svjetonazor prema kojem je germanska rasa superiornija od drugih rasa) ostavio je iza sebe milijune mrtvih, onemogućio razvoj i konsolidaciju demokracije u osvojenim državama i osiromašio narode Srednje Europe u kulturnom i ekonomskom aspektu. Ništa bolje nije ostavio ni komunizam, no jedina razlika je što se marksizam, kao politička ideologija prema kojoj se ostvario komunizam, prilagodio i danas je uvučen u društvene i političke pore. Ono što je održalo marksizam na površini društvene zbilje je prvenstveno njegova teorijska sposobnost prilagodbe (sudeći prema Antoniju Gramsciju). Naime, marksizam može u svoj sustav uvijek ugraditi i ponuditi rješenja za nove društvene izazove i ljudsku obnovu upravo zbog svog dijalektičkog karaktera koji u sebi sadržava dvoznačnost, te se na taj način „omogućuje da se u bilo kojemu času, bilo gdje otvore bilo koja vrata, i to tobože zahvaljujući logičnome razvoju unutar samoga sustava, premda su se vrata otvorila zbog neodoljivog pritiska čudne stvarnosti“¹⁵ što se jasno može iščitati iz praktičnih primjena marksističke teorije u komunizmom zahvaćenim zemljama. Danas je, dakle, marksizam još uvijek aktualan zahvaljujući promjenama u dijelu teorije koja namjenjuje revolucionarnu ulogu radničkoj klasi, te prilagođavanje liberalnoj ekonomskoj politici – dok su marksističke vrijednosti i uvjerenja ostali kao sastavni dijelovi suvremene političke kulture pojedinih zemalja.

¹⁴ Dawson, Christopher, 2002. *Razumijevanje Europe*. Split: Verbum, str. 224.

¹⁵ Maritain, Jacques, 1989. *Cjeloviti humanizam*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost

Zbog ideološke odvojenosti velikih sila tog vremena od moralne i religiozne baštine kršćanske Europe bilo je teško ponovno nalaženje i spoznavanje ontološke stvarnosti koja bi usmjeravala djelovanja čovjeka. Upravo put koji je utrtr prema nemoralnosti ima svoj početak u marksizmu jer, prema teoriji marksizma, „svaka transcendentna vrednota, ma kakva bila, vezana [je] uz čovjekovo iskorišćivanje čovjeka“¹⁶ čime se želi istaknuti da je svaka transcendentna vrednota nemoralna jer pretpostavlja iskorištavanje čovjeka od strane čovjeka. No, osim što je posljedica marksizma definiranje religije nemoralnom s obzirom na njezin nauk, u kasnijem dijelu rada bit će uočljivo kako je marksizam krajem dvadesetog stoljeća uspio amoralizirati svaki nemoralni čin koji se tiče upravo čovjekova iskorištavanja čovjeka, bilo to u seksualnom, ekonomskom ili društvenom smislu. Stoga, novo „traganje za zajedničkim identitetom i zajedničkim ciljem za Europu“¹⁷ obilježiti će stalnu europsku težnju ka stvaranju jedinstva.

1.7. Europska disocijacija

Mnogim razmišljanjima o Europi nakon rata zajednička je jedna misao koja se može smatrati i temeljnom s obzirom na opetovana izlaganja mnogih autora i političara toga vremena; *ujedinjenje*. Sukladno kratkim crtama povijesnih navoda može se zaključiti kako je europski kontinent uvijek bio obilježen napetostima koje su često rezultirale sukobima, a Drugi svjetski rat donio je veliki broj novih nacionalnih država. Upravo u novonastaloj situaciji leži razlog pojave utjecajne misli ujedinjenja. Naime, mnoge države još su se uvijek nalazile u procesu revitalizacije tijekom koje su tražile vlastiti put ka ponovnom usponu, što je nekim državama bolje pošlo za rukom – ovisno o teritorijalnim, gospodarskim i demografskim posljedicama rata. Kako navodi Joseph Ratzinger; pokretački razlozi europskog ujedinjenja sazđani od nacionalizama i prevladavajućih ideologija potaknuli su da „zajednička kulturna, moralna i religiozna baština Europe“ iznova modelira narodnu svijest i omogući put mira. Potraga za zajedničkim identitetom pretpostavljala je dvije stvari: prvo, identitet ne smije poništiti ili, drugo, ne smije zaniijekati nacionalne identitete „već ih ujediniti na višoj razini jedinstva u jednoj zajednici narodâ“, pri čemu je zajednička povijest trebala biti protagonist stvaralačke snage mira.¹⁸

Tako Europa malim koracima započinje svoje ujedinjenje u Zajednicu za ugljen i čelik koja upravlja ponajprije prirodnim resursima i tržištem, što je poslužilo i kao test vladinim dužnosnicima da uvide stvarnu snagu zajedništva, odnosno da shvate kako nema mira i

¹⁶ Maritain, Jacques, *nav.dj.*

¹⁷ Ratzinger, Joseph, 2005. *Europa; njezini sadašnji i budući temelji*. Split: Verbum

¹⁸ Usp. Ratzinger, Joseph, *nav.dj.*, str. 35-36.

sigurnosti bez tješnje suradnje. U vezi s tim nastaje ideja dublje i šire europske integracije, čime se najprije postiže širenje. Kasnijim institucionalnim uređenjem i političkim djelovanjem odgovaralo se na potrebe nacionalnih država koje su postajale sve veće, a i na zahtjeve za sve većom suradnjom kojih je bilo sve više. Tako se polako i Zajednica preobražava u uniju država (supranacionalnu instituciju) koja se ostvarila putem sedam proširenja.

Utemeljitelji Europske unije, što se često ne iznosi pri njihovom spomenu, držali su kršćansku baštinu temeljem na kojem se zajednički identitet može graditi. Potvrda zajedničkog identiteta u uniji država ogleda se u Ustavu kojemu je uloga definirati državno uređenje, odnos pojedinca prema državi i obratno, zamijeniti sve do tada potpisane ugovore; i koji je „također jedna vrsta pologa koji odražava i čuva vrjednote, ideale i simbole koje dijeli određeno društvo“¹⁹.

Ugovor o Ustavu za Europu predstavlja upravo potvrdu vrijednosti i zajedničke povijesti, odnosno bi trebao predstavljati, te u kojemu se očituje stav tvorca europskog ustava. Kada se u okviru Konvencije o budućnosti Europe raspravljalo o europskom ustavu i njegovu potvrđivanju kršćanskih korijena Francuska se pobunila skrećući pozornost kako prijedlog nije u skladu s njenim ustavom. Tako su tvorcii Ustava zbog pritiska s raznih strana neutralnošću htjeli preduhitriti svaku moguću raspravu oko teksta Preambule koji (ne) bi spominjao ulogu religije u povijesti europskog identiteta. Na taj se način kršćanstvu formalno odbilo dodijeliti ulogu koju je imalo još od Karolinškog Carstva, a što je moguće pratiti u povijesnim pregledima²⁰.

Francusko opravdanje za isključenjem spomena kršćanstva, naime, nema veze s njenim Ustavom jer se tada tražilo svjedočenje zajedničke povijesti, a ne potvrda o sukladnosti europskog Ustava s ustavima svih zemalja članica. Prije se može zaključiti, pored tvrde sekularnosti, da dio objašnjenja takvog opravdanja leži u poimanju religije u javnom prostoru. Kako navodi Rambaud, model „odvojenost-suradništvo“ (kao opis odnosa između religije i države) francuskim je pravnicima teško shvatljiv jer razmišljaju svjetovno i prihvaćaju znak jednakosti između odvojenosti i privatne sfere.²¹

¹⁹ Weiler, Joseph, 2003. *Un'Europa Christiana*. Milano: BUR, str. 106, 107. prema Mattei, Roberto, 2010. *Diktatura relativizma*. Split: Verbum, str. 62.

²⁰ Vidi Ratzinger, Joseph, 2005. *Europa; njezini sadašnji i budući temelji*. Split: Verbum i Dawson, Christopher, 2002. *Razumijevanje Europe*. Split: Verbum

²¹ Rambaud, T. (2015.) „Odvojenost crkve od države u Njemačkoj i Francuskoj: komparativna analiza“, H. Špehar (ur.) *Europski sekularni identiteti. Zbornik radova Jean Monnet modula Sekularna Europa: europski sekularni identiteti (European Secular Identities)*, Zagreb: Politička misao, prev. Ž. Klarić

Stoga preostaje zaključiti, imajući u vidu filozofske struje tog vremena, da je Ustav bio zadnji korak ka stvaranju sekularne i laičke supranacionalne institucije, koja služi kao temelj za konsolidaciju Gramscijeve filozofije koja će izmijeniti kulturu duha europskog i američkog naroda, odnosno duh Zapada generalno počevši od Amerike u 60-ima. Probranim riječima Roberto de Mattei navodi kako se takav događaj zbio upravo u trenutku kada komunizmom zahvaćene, i od njega oslobođene, zemlje Istočne Europe ulaze u Europsku uniju gdje ga ponovno pronalaze.²²

Pokušaji da se namjerno zaboravi ono što europski narodi svjedoče od vremena evangelizacije može se jedino opisati kao europska *disocijacija* koja se u psihološkoj terminologiji definira kao „psihološki obrambeni mehanizam pri kojem su identitet, sjećanja, ideje, osjećaji ili percepcije odvojeni od svjesne spoznaje i ne može ih se dozvati u pamet ili voljno doživjeti“²³. Kada je riječ o tome, Dawson primjećuje da je Europa izgubila vjeru u vlastitu kulturnu tradiciju i kulturne vrijednosti, ponajviše zahvaljujući filozofskoj misli nihilizma, marksizma i gramscizma. Tako je ostao prazan prostor koji kao priliku za izvoz vrijednosti vidi Amerika koja se smatra kulturno nadmoćnom u odnosu na ostatak svijeta, pri čemu Europu smatra zaostalom akterom kojemu treba pokazati ispravan način uređenja društva, te kojemu je potreban američki novac i kulturno vodstvo. Kako navodi Dawson, nemoguće je reći da europsko nezadovoljstvo nastaje kao posljedica opadanja političkog ugleda jer ono nastaje i za vrijeme kad je Europa bila na vrhuncu moći, već treba tvrditi da je upravo pobuna protiv vlastite kulture jedan od uzroka slabljenja političkog ugleda Europe na međunarodnoj sceni.²⁴

Pobuna protiv vlastite kulture poduprijeta je s iznimno tri utjecajne, gore spomenute, filozofije. Nietzsche je u nihilizmu vidio rješenje za ponovnim kulturnim uzdizanjem zapadne civilizacije putem aktivnog nihilizma (krajem devetnaestoga stoljeća nakon sveopće industrijalizacije i nove podložnosti urbanog čovjeka svjetskoj ekonomiji), a odgovornost za društvenu ablepsiju pripisao je kršćanstvu upravo zato što je uviđao duhovni značaj i ukorijenjenost kršćanstva na europskom kontinentu. Stoga je tražio duhovni supstitut koji bi „stvorio nove vrednote i životu dao nov smisao“²⁵, a takvo što konstruirao je u slici Nadčovjeka koji bi voljom za moći prevladao duhovno propadanje.

²² Usp. Mattei, Roberto, 2010. *Diktatura relativizma*. Split: Verbum, str. 72.

²³ *Medicinski priručnik za pacijente*. Dostupno na: <http://www.msd-prirucnici.placebo.hr/msd-za-pacijente/poremecaji-dusevnog-zdravlja/disocijativni-poremecaji> Pristupljeno 23.3.2021.

²⁴ Usp. Dawson, Christopher, 2002. *Razumijevanje Europe*. Split: Verbum, str. 197-198.

²⁵ Dawson, Christopher, *nav. dj.*, str. 210.

Proces posvjetovljenja, prema Dawsonu, nije nijednoj kulturi toliko naštetio koliko europskoj. Razlog tomu je uništavanje duhovnog elementa kojeg ima ujedinjavajuća uloga kršćanstva, a koje je zahvaljujući svojoj univerzalnosti moglo doprinijeti koheziji različitih društvenih klasa i nacija. Stoga se ovo poglavlje može zaključiti konstatacijom da ni razum ni ljudska priroda, čak ni sav tehnološko-znanstveni napredak ostvaren od vremena industrijske revolucije do danas, ne mogu zamijeniti ulogu koju je kršćanstvo odigralo u procesu obogaćivanja i napretka europske kulture i koje je svojim transcendentnim vrednotama dalo cilj i svrhu postojanja čovjeku i oblikovalo njegovo djelovanje u narodu, odnos naroda prema naciji i nacije prema drugim nacijama.

2. ODREĐENJE DRŽAVE

Nakon usporedne slike koja služi kao stalni postav pred pogledom koji će pratiti daljnji rad, u drugom će se poglavlju teoretski definirati država kako bi se upotpunila kompozicija i iznijela polazna pretpostavka prema kojoj će se mjeriti valjanost pojavâ u društvenoj zbilji koje će se navoditi u predstojećim poglavljima.

Ako se država razmotri kao pojava; kao ono čije se postojanje potvrđuje na nečemu drugom, tada se mora pretpostaviti postojanje onoga na čijem bi se postojanju država pojavila, odnosno ustvrditi da je država datost društva. Pri spomenu na društvo korisno je spomenuti se i dviju utjecajnih teorija (o prirodnom stanju čovjeka i društvenog ugovora) kao teorija koje nude objašnjenje o obliku i načinu postojanja i življenja pojedinaca bez države i u državi, s tim da treba naglasiti kako je teorija društvenog ugovora lakše razumljiva primjenom teorije prirodnog stanja.

Ako se društvo razmotri kao „skup pojedinaca ili skupina ljudi oblikovana suradnjom i komunikacijom, ali i različitostima i sukobima oko raspolaganja materijalnim i simboličkim dobrima, a na osnovi čega se izgrađuju zajednička pravila djelovanja, poduprta minimumom zajedničkih interesa i uvjerenja“²⁶, tada valja ustvrditi da se društvo kao pojam može koristiti tek nakon pojave prvih zajednica čiji su odnosi uređeni, a za čije bi se narušavanje poznavale konzekvence.

Ako se pojedinac razmotri kao ljudska jedinka po rođenju slobodna i neovisna, tada se mora ustvrditi da pojedinac nije slobodan po rođenju, čime se ovu tvrdnju treba obrazložiti poradi

²⁶ društvo. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 25. 3. 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=16328>

boljeg shvaćanja slobode, a koja je nužna za definiranje države i ponašanje pojedinca u državi. Naime, potrebno je razlikovati slobodu u dva oblika shvaćanja; prvi je onaj koji sadrži tvrdnju da je pojedinac rođen slobodan, a koja se prema autoru ovog rada sastoji od dva podtipa, dok drugi oblik sadrži tvrdnju o slobodi koju treba postići emancipacijom pojedinca od društvenih veriga, a čiji se zahtjevi i rezultat njihova ostvarenja mogu okarakterizirati kao ekvivalent prvom podtipu prvog oblika shvaćanja slobode.

Tvrdnju da je pojedinac rođen slobodan valjalo bi na početku demantirati argumentom da se sloboda, odnosno spoznaja pojma i iskustva slobode, „stječe kroz poslušnost zakonima“²⁷ i društvenim praksama koje su iskušane na generacijama prije, a što svakoj generaciji prenosi ili bi barem trebao prenositi prethodni naraštaj. Potrebno je razlikovanje slobode pojedinca kao takve i *društvene slobode* koju pojedinac ostvaruje. Dva oblika shvaćanja koja će se razlikovati tiču se društvene slobode koju se danas često izjednačuje sa slobodom kao karakteristikom duha i duše čovjeka.

Oblik shvaćanja pojedinca kao rođenog slobodnim valjalo bi podijeliti u dva podtipa; prvi podrazumijeva shvaćanje da je pojedinac uistinu rođen slobodan ili možda bolje rečeno rođen slobodan tako da je privremeno oslobođen ljudskih spoznaja jer još nema razvijen razum, fizičku sposobnost i emocije kao pojedinac suprotnih obilježja, već je u takvom stanju da on jednostavno je; i drugi podtip podrazumijeva razvoj i napredak od prvog te tako pojedinac ostaje slobodnim sve do prvih spoznaja društvene slobode i ograničenja koja su sukladna „naravi slobode“²⁸. Pri tom takva vrsta transformirajuće slobode podrazumijeva sklapanje „društvenog ugovora“ čime se pretpostavlja razvijen razum. Ovime se ne negira sloboda pojedinca kao takva, već se određuje društvena sloboda u kojoj pojedinac nije beskonačno slobodan činiti što mu je po volji jer postoje granice njegovu djelovanju koje, štoviše, potvrđuju njegovu slobodu.

Drugi oblik shvaćanja slobode koji podrazumijeva tvrdnju o emancipaciji pojedinca od društvenih veriga može se objasniti uz pomoć prvog oblika slobode s podtipom slobodno rođenog pojedinca. Današnje shvaćanje slobode, koju treba postići emancipacijom, rezultira time da emancipirani pojedinac kao takav zahtjeva onu prvotnu slobodu za koju smatra da će mu donijeti oslobođenost od zahtjeva koje pred njega stavlja društvo, odnosno slobodu kao takvu. Tada je ta i takva sloboda čovjeka ekvivalent stanju u prvoj etapi njegova ovozemaljskog života: biti ne-razuman i ne-sposoban. Dakle, taj i takav slobodan pojedinac nije u stanju

²⁷ Scruton, Roger, 2010. *Korist pesimizma i opasnost lažne nade*. Zagreb: MATE d.o.o.

²⁸ Usp. Scruton, Roger, 2010. *Korist pesimizma i opasnost lažne nade*. Zagreb: MATE d.o.o., str. 44-49.

sklopiti ugovor, već mu se on onda nameće kroz djelovanje države koja je prethodno priznala i pomogla ostvariti svaki njegov zahtjev za osobnim oslobođenjem. Kao što dobro navodi Bobbio; sloboda je samo za one koji su svjesni svojih sposobnosti kojima su u stanju upravljati. Ne vrijedi, dakle, „za maloljetnike [...] i ne vrijedi za zaostala društva za koja se može smatrati kao da ih u cjelini sačinjavaju maloljetnici“²⁹.

Nakon definiranja slobode poradi boljeg razumijevanja vrste slobode slobodnih pojedinaca i njihove sklonosti prema udruživanju može se ustvrditi kako se ujedinjuju oni koji će žrtvovati dio slobode poradi svojih interesa, potreba i sigurnosti koje će ostvariti jedino putem dogovora kojega će institucionalizirati, te tako „društvenim ugovorom“ postići nadgradnju svoje zajednice koja obećava sigurnost, te ostvarenje i poštivanje prava i obveza, čime se takve pojedince drži razumnima i sposobnima sklopiti ugovor. Dakle, bez slobode koja postoji u odnosu na granice (ograničenja) ili bez ispravnog poimanja slobode nemoguće je zaključiti što država jest, odnosno što bi mogla i trebala biti. Da postoji neograničena sloboda okarakterizirana podtipom prvom oblika slobode sigurno je jedno – države ne bi bilo. Tako se za potrebe rada definira:

„Država je institucionalna nadgradnja društvene zajednice uspostavljena voljom i potrebom pojedinaca/zajednica s ciljem postizanja sigurnih, uređenih i korisnih odnosa; te uspostave mehanizama putem kojih će upravljati mjestom i društvom u kojem bivstvuju i načinom na koji žive ili će živjeti.“

Potreba koja se pojavila prije nastajanja rada bila je pronaći odgovarajuću definiciju kojom će se valorizirati, kao što je već naznačeno, pojave u suvremenom svijetu u odnosu na sve što čini društvo i državu. Može se ustvrditi kako se država definira „sluškinjom i jamcem individualnih prava“³⁰, koja jedino treba postojati u takvoj službi. Stoga, uzevši definiciju kao prikladnu, ona će biti sud kojim će se suditi stanje sigurnosti, uređenosti i korisnosti odnosa koje društvo danas ostvaruje u državama Zapada.

3. NOVA KULTURA *IN EXTENSO*

Prije opisa stanja kulture društva zapadne civilizacije potrebno je odrediti vrstu kulture o kojoj se govori i definirati ju kako bi se omeđila upotreba pojma u ovome dijelu rada. Deskripcija kulture u ovome poglavlju podrazumijeva zahvaćanje većeg opsega čija je posljedica manji

²⁹ Bobbio, Norberto, 1992. *Liberalizam i demokracija*. Zagreb: Novi Liber

³⁰ Dawson, Christopher, 2002. *Razumijevanje Europe*. Split: Verbum, str. 218.

sadržaj. Iako je namjera obuhvatiti veće područje u kojemu su promjene evidentne, radi potrebe produblivanja pojmova koji će se spominjati kasnije će ih se podijeliti u samostalna poglavlja. Tako se opis nove kulture može shvatiti kao svojevrsnu uvertiru koju upotpunjuje *usporedna slika*.

Pojam kulture u svojoj mnogoznačnosti može podrazumijevati sve od materijalne kulturne baštine do poljodjelstva³¹, odnosno sve rezultate čovjekova fizičkog, misaonog i duhovnog djelovanja od kojega naredne generacije baštine iskustvo. Stoga, ovdje se razmatraju promjene u duhovnoj kulturi zapadnih zemalja koje utječu, ponajviše zahvaljujući procesu globalizacije, i na druge zemlje diferentnog kulturnog nasljeđa. Duhovna kultura podrazumijeva „ukupnost rezultata znanosti, umjetnosti i filozofije, morala i običaja“.

Filozofije u počecima novog vijeka ostavile su neizbrisiv trag; ratio kao maksimum, koji je toliko samodostatan da mu ništa nije potrebno. Svaki je kritički upletaj bio nemoguć zbog racionalističke polemike koja je „upravo u ime pravâ i samostalnosti [...] osudila svaki izvanjski zahvat u taj savršeni i posvećeni svijet“³². Razdoblje te filozofije može se razlikovati u tri smjera; prvi je intelektualizam koji smješta um na superiorni položaj u odnosu na osjetilne spoznaje, drugi je smjer empirizam i treći prosvjetiteljstvo o kojemu je bilo govora na početku rada³³.

Suvremena filozofija, kao posljedica nemogućnosti novovjekovne filozofije da osigura bolje življenje, nastoji ponovno otkriti, ili bolje rečeno odgovoriti na pitanje, tko je i što je čovjek. U svojim nastojanjima često pribjegava ekstremnim teorijama kojima se nastoji nasilno promijeniti čovjeka kako bi, može se reći, pristajao teoriji. Tako s obzirom na kulturu moguće je, prema Maritainu, razlikovati tri razdoblja u kojemu je prikazan razvoj antropocentričnog humanizma; prvo je klasično razdoblje u kojemu se smatralo da civilizacija treba samo pomoću razuma ostvariti pouzdani ljudski poredak, drugo razdoblje nazvano buržujskim biva lišeno svake metafizike i transcendentne vrednote i kulturi se daje uloga promjenitelja koja će čovjeka osloboditi od religijskih ispraznosti čime se zapada u pretjerani subjektivizam, dok se treće razdoblje naziva prevratničkim jer tada čovjek postaje sam sebi cilj i svrha i u kojem materija zahtjeva od čovjeka ignoriranje vlastite mu naravi kako bi se posvetio ovladavanju svijeta i sebe znanstveno-tehničkim mentalitetom.³⁴ Upravo potonje dolazi kao odgovor na Nietzscheov

³¹ Vidi Matulić, Tonči, 2008. *Metamorfoze kulture*. Zagreb: Glas Koncila, str. 130-132.

³² Maritain, Jacques, 1989. *Cjeloviti humanizam*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost

³³ Vidi Franić, Frane, 2011. *Povijest filozofije*. Split: Crkva u svijetu, str. 361-398.

³⁴ Usp. Maritain, Jacques, 1989. *Cjeloviti humanizam*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, str. 44-47.

zahtjev za ostvarenjem Nadčovjeka. Nakon što je definirao sebe kao boga, mjerom i stvarateljem, čovjeku i dalje ostaje nedostižan odgovor o njemu samome upravo zato što čovjek ne može stvarati istinu o sebi, a niti može ustvrditi da ju posjeduje. Istinu o sebi može jedino spoznati uz uvjet transcendentnoga.

Opisujući novu kulturu neizostavno je spomenuti cilj samoispunjenja kroz ekspresivizam u smislu Taylorova opisa³⁵, a koji je danas moguće ostvariti, osim egoističnim ispunjenjem želja i nove duhovnosti New Age-a, kroz koncept rodne teorije. O njoj će nešto više biti rečeno u zasebnom poglavlju, no ono što je potrebno sada naglasiti je da se rodna teorija ostvarila upravo u uvjetima nihilizma čija je trajna posljedica na društvo stvoreni osjećaj „nesputane moći i slobode pred svijetom koji ne nameće nikakve standarde“³⁶, gdje se javlja kao putokaz ka samoispunjenju i ostvarenju.

3.1. Znanost i politika

Današnja politika i političke elite Zapada, čini se, nastoje potpuno potisnuti kršćanstvo zbog svoje eksplanatorne moći i mogućnosti koje nudi čovjeku u njegovu duhovnom razvoju i spoznaji samoga sebe. U tome pogledu ne izostaje ni znanost ideološki priklonjena *left-wing* politici koja uspijeva lišiti znanost znanstvenosti, dijelom zahvaljujući „hodničarima“ (u ovome će se radu tako nazivati *left-wing* lobisti). Na pitanje utječe li humanizam na prirodne znanosti i kako se očituje, prof. dr. sc. Matko Marušić odgovara:

„Jako utječe, ali prije načina i putova utjecaja treba dati argumente za njegovo postojanje. Možda bi s moje strane bilo preuzetno nazvati ga „novim humanizmom“, ali neka mu to bude radni naslov. Njega se najbolje vidi u povijesnoj perspektivi. Novi humanizam je dio alata nove komunističke svjetske revolucije. Sve njegove značajke su usmjerene na uništenje vjere, nacije i obitelji. Naravno, on se zakrinkava u tu časnu riječ „humanizam“, čovječstvo, ali kad se dobro pogleda vidi se to što sam rekao. Također treba znati da on svoje korijene vuče iz nauka Frankfurtske škole (1922.) a Frankfurtska škola izravno iz komunističke revolucije u Rusiji i propale komunističke revolucije u Njemačkoj 1918./19. i komunističkih pokušaja prevrata sve do dolaska Hitlera na vlast. Nacizam je reakcija na uporno nametanje komunizma u Njemačkoj u prvih 30 godina 20. stoljeća. Isto stvar je i s fašizmom u Italiji, koji je još i stariji. Na zasadama Frankfurtske škole nadalje se u vrlo cijenjenoj i čitanoj literaturi nalazi bezbroj mislilaca koje se može nazvati „neomarksistima“. Oni imaju iste ciljeve kako klasični sovjetski komunisti, ali

³⁵ Vidi Taylor, Charles, 2009. *Etika autentičnosti*. Split: Verbum, str. 67.

³⁶ Taylor, Charles, 2009. *Etika autentičnosti*. Split: Verbum

su promijenili taktiku: odustali su od poticanja radnika na prevrate i okrenuli se rušenju sustava (vjere, nacije i obitelji) „iznutra“, prodorom na sveučilišta i naukom o – tom novom humanizmu. On zagovara ljudska prava, prava manjina, sekularnost, ekologiju i socijalne reforme – pozivajući na „ispravljanje nepravdi“. Tako je radio i Marx, potpuno isto. Samo je sada alat drukčiji, jer su komunisti vidjeli da radnici više ne će ponovno progutati njihove obmane.“³⁷

Prema osobnom iskustvu gospodina Matka Marušića i drugih utjecajnih znanstvenika daje se zaključiti činjenično stanje suvremene znanstvenosti znanosti. Protkane ideološkim i političkim teorijama i nastojanjima, znanosti poput psihologije, biologije, sociologije i dr., odvratile su se od puta i temeljnog načela znanosti – biti u potrazi za istinom i u njenoj službi; njoj sve podrediti. Kada je u pitanju čovjek, istinu se ne može naći „negdje u sredini“ različitih poimanja kao da se spoznađe Vennovim dijagramom. Tako znanost podređena raznim utjecajima biva temeljna potpora politikama koje se služe njome kao *argumentum ad auctoritatem*³⁸. Stoga, danas je i više nego potrebno najprije ustvrditi *tko kaže* – znanost ili znanstvenik – prije priznavanja istinitosti neke tvrdnje ili ispravnosti politike koja se provodi ili se želi sprovesti.

Jedan primjer takve sinergije politike i znanosti očigledan je u slučaju bamberske studije čiji je zadatak bio dokazati kako djeca koja odrastaju s homoseksualnim roditeljima nemaju nikakvih odmakâ u onome što se smatra normalnim razvojem. Unatoč upitnosti o načinu provođenja studije tadašnja ministrica pravosuđa u Njemačkoj ističe studiju kao polaznu točku razmatranja i priznavanja homoseksualnim parovima pravo na posvajanje djece.³⁹

3.2. Brak i obitelj

Sukladno tomu, potrebno je nadovezati se na pitanje braka i obitelji koje se danas nastoji uništiti rastakanjem njihova značenja i značaja što dovodi do dokinuća njihovih prvotnih vrijednosti. Obitelj je datost braka, a definiranje obitelji kao „osnovne društvene skupine utemeljene na zajednici muškarca i žene koji svojom biološkom komplementarnošću i reprodukcijom prerastaju u obitelj“ poslužit će za kasniju analizu i razmatranje.

Počevši od pojma *brak* najprije se treba ustvrditi da je svrha pojma okarakterizirati svojstvo ljudske monogamne zajednice. Vlastitost braka je mogućnost stvaranja potomstva i takvo što

³⁷ Marušić, Matko. Osobni intervju. 12.2.2021.

³⁸ Vidi Stojadinović, Predrag, 2016. *Logičke pogreške za koje je dobro znati*. Zagreb: Jesenski i Turk, str. 51.

³⁹ Vidi Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija; uništenje slobode u ime slobode*. Zagreb: Naklada Benedikta, str. 269-272.

nije svojstveno niti jednoj drugoj ljudskoj zajednici koju se danas naziva brakom. Ako se pojam brak odnosi na takvu zajednicu koja je prije svega sposobna stvarati potomstvo, kako se brakom može nazivati istospolno partnerstvo? Ako se brakom naziva svaka ljudska zajednica, kako onda nazvati heteroseksualnu monogamnu ljudsku zajednicu, odnosno zajednicu muškarca i žene? Naime, rad drži da se pojmovno nastoji uništiti razliku između ljudskih zajednica kako bi svaka bila jednako vrijedna, za što treba ustvrditi da ono što nije jednako jednakim se ne može ni nazivati. Ako je obitelj datost braka, kao što je prethodno ustvrđeno, a brak da je zajednica muškarca i žene tada proizlazi da se (užom) obitelji može nazivati samo ona zajednica koja je sastavljena od jednog muškarca i jedne žene i barem jednog djeteta (bilo ono biološko ili usvojeno). Jednakost koju traže homoseksualni lobiji na temelju poistovjećivanja statusa partnerstva s brakom trebala bi im obećati njihovu vrijednost, racionalizaciju i prihvatljivost njihova ponašanja što neodoljivo podsjeća na homeopatsko liječenje.

Simplifikacija i razjašnjenje suvremene pomutnje u poimanju braka i obitelji daje odgovor na postavljena pitanja, ali isto tako otkriva borbu homoseksualnih lobija i političkih elita država Zapada da se razori temelj društva. Posljedice koje takva borba ostavlja teško je u potpunosti predvidjeti, ali na pitanje o tome na koji način država uspijeva sve više zadirati u obiteljsku privatnu sferu profesor Stephen Baskerville odgovara:

„Na mnogo načina. Najizravniji i najinvazivniji je preuzimanjem kontrole nad djecom, uključujući djecu roditelja koji nisu počinili nikakav zakonski prekršaj. To se može dogoditi s obiteljima s dva roditelja, primjerice upitnim optužbama za zlostavljanje djece, čak i kada to nije dokazano. Međutim, vjerojatnije je kada je bračna veza prekinuta, kao kod razvoda ili kada se nikada ne formira, kao kod suživota. Država također preuzima kontrolu nad tuđom djecom kada osigurava novac za njihovo podizanje, primjerice kroz sustav socijalne skrbi, što također dovodi do oslabljenih bračnih veza. Zato kažem da kada država daje novac obiteljima, time obično čini više štete nego koristi.“⁴⁰

Krenuvši s pretpostavkom da u suvremenoj kulturi država nastoji kontrolirati društvo zbog želje za moći koju gaje pojedinci, a što postaje sve očiglednije u europskoj i američkoj politici, profesor Baskerville također vidi preuzimanje kontrole nad obitelji kao prvi korak prema uspostavi kontrole nad društvom⁴¹.

⁴⁰ Baskerville, Stephen. Osobni intervju. 20.3.2021. Prijevod autora

⁴¹ Baskerville, Stephen. Osobni intervju. 20.3.2021.

Pored borbe protiv obitelji na pojmovnoj razini na djelu je još nekoliko načina kojima se ona želi uništiti ili čije je uništenje posljedica borbe za potpunu slobodu; hiperseksualizacija društva⁴², pojednostavljeni proces rastave, dostupnost i poticanje pobačaja, politički procesi provedbe rodne teorije, konstruiranje novih ljudskih prava i feministički pokret. Ako se dozvoli digresija; zbog navedenih promjena u duhovnoj kulturi nastala je velika mržnja prema kršćanstvu koje svojim naukom nudi pojedincu slobodu na način na koji ju svijet ne nudi – umiranjem sebi, življenjem kreposti – što je protivno duhu vremena koji čovjeka uči, po rodnoj teoriji od pete do osamnaeste godine života, kako zadovoljiti svoje najniže strasti i želje. Razumnom biću zaključak, da se tako svojevolumeno postaje robom nagona, je bjelodan. U zemljama zapada jedino je „kršćanstvo u stanju da brani osobnu slobodu i [...] pozitivne slobode koje na društvenome i političkom planu odgovaraju duhovnoj slobodi“⁴³. S obzirom na feministički pokret koji koristi Marxovu retoriku o podjarmljenim ženama u obitelji i društvu nužno bi bilo spomenuti opće poznatu činjenicu kako je smisao osobne slobode žene dano upravo u kršćanstvu.

3.3. Države Zapada

Defenestracijom zapadne duhovne kulture posebno su europski i američki narodi izgubili moralni kompas i doticaj sa stoljetnom duhovnom kulturom. Tradicija i običaji polako blijede i zamjenjuje ih ono što bi trebalo donijeti slobodu i bolje društvo. Nadovezujući se kratko na gore spomenute događaje i pojave koji dekonstruiraju brak i obitelj treba reći kako oni izravno utječu na stanje država, bez obzira na to koliko se ticalo pojedinaca. Sloboda koja se garantira na račun kreposti obećavajuća je formula za propast civilizacije, što u jednu ruku potvrđuje i istraživanje⁴⁴ Josepha D. Unwina. Tako i George Washington navodi kako nijedna zemlja ne može ostati slobodna ako izgubi krepost koju ne može imati bez vjere, odnosno da su moral i religija protagonisti svakog napretka⁴⁵.

S obzirom na postmodernog čovjeka u zapadnoj civilizaciji može se reći kako je podložan promjenama u kulturi. Ono što se posebno, kao stanje današnjeg društva kojim je ovladao emotivizam⁴⁶, može vidjeti je moralna dekadencija i društvena anomija. Sve veći utjecaj države na čovjeka vidljiv je u smislu sinergije „proizvođača normi“ i „hodničara“ koji svojim

⁴² Vidi https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/WHO_BZgA_Standards_English.pdf [pristup: 10.5.2021.]

⁴³ Maritain, Jacques, 1989. *Cjeloviti humanizam*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost

⁴⁴ Unwin, Joseph D., 1934. *Sex and culture*. London: Humphrey Milford

⁴⁵ Usp. Buchanan, Patrick J., 2003. *Smrt zapada*. Zagreb: Kapitol, str. 213.

⁴⁶ Vidi Matulić, Tonči, 2008. *Metamorfoze kulture*. Zagreb: Glas Koncila, str. 612.

angažmanom stvaraju novog čovjeka u novoj kulturi koja neće doprinijeti daljnjem razvoju civilizacije; ne zato što ne želi, već upravo zato što ne može zbog pogrešnih postavki. Održavati adekvatno stanje društva čineći to bez religije; moralnih imperativa koji su u skladu s čovjekovom naravi i njegovim dostojanstvom, dekonstrukcijom obitelji i proizvodnjom novih ljudskih prava pokušaj je za koji se smatra da uspijeva, unatoč tome što vodi u zalaz onu kulturu koja je vodila k usponu zapadne civilizacije. Tome je poglavito pridonijelo liberalno učenje koje je daleko od onoga za što su se zalagali utemeljitelji liberalizma. Tako liberalne države danas jesu sve osim liberalne i jesu sve osim demokratske, posebno ističući SAD i Europsku uniju.

4. PATVORENI LIBERALIZAM

Liberalizam je zasnovan na ideji slobode i jednakosti, što podrazumijeva smanjenje nadzora države nad slobodom pojedinca i laičnost države, odnosno potiskivanje religije u privatnu sferu i uništenje monarhijskog uređenja kako bi se stvorilo ozračje jednakosti i slobode. Nakon što je „duhovno jedinstvo [...] uništeno kao temelj društvenog tijela“⁴⁷ pojam slobode u liberalizmu zauzima poziciju imperativa. Sloboda o kojoj je riječ u jednome smislu podrazumijeva slobodu pojedinca da uredi svoje življenje prema vlastitom osjećaju za važno i vrijedno, pri čemu se svačije uređenje življenja smatra jednako vrijednim što se proteže do prvog poglavlja u kojemu se opisuje upravo relativiziranje kakvoće življenja. Relativiziranje kakvoće življenja zahtjeva samo jedno – neutralnost po pitanju određenja što je dobar život ili uređenje življenja kojemu bi svatko trebao težiti.

Pitanje koje se postavlja kada se govori o liberalizmu je tko će ograničiti, odnosno urediti slobodu i ponašanje pojedinaca. Liberalizam je od svoga začetka ukorijenjen u kršćanstvu koje prikazuje čovjeka kao biće s darom slobode i dostojanstvom za koje je sam odgovoran, a koje bi mogao uspješno oblikovati naukom kršćanstva. Štoviše, vjera koja nadilazi razum ima stvaralačku moć koja „nadahnujući umne i osjećajne djelatnosti“⁴⁸ potiče dobrovoljno stvaranje jedinstva. Tu ulogu je zamijenila liberalna država koja danas prisiljava na slobodu kakvom ju je ona zamislila. Postavljeni zahtjev za sekularnošću oslobodio je političko djelovanje elita od zahtjeva koji su upravljani njima – poštivati dostojanstvo ljudske osobe. Nestankom kršćanstva kao vezivnog tkiva naroda Europe i SAD-a nestao je i glavni dio strukture identiteta koji se nastoji zamijeniti govorom o „ujedinjenosti u različitosti“, veličanju

⁴⁷ Maritain, Jacques, 1989. *Cjeloviti humanizam*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost

⁴⁸ *Ibid.*

različitosti i obranom vrijednosti. S obzirom na potonje, koncept „ustavnog patriotizma“ uzima se kao cilj svake demokratske države, ali on ostaje bezvrijedan i neostvariv ako narod svojevrijedno ne odabire očuvanje vrijednosti koje su ozbiljene u ustavima. Često je to iz razloga jer vrijednosti koje zastupaju političke elite nisu u skladu s ustavom koji odražava ili bi barem trebao odražavati kulturu i duh naroda. Stoga danas liberalna demokracija traži supstitut na kojem će se usidriti, a isti pronalazi rješenjem stvaranja lažnog jedinstva i oživotvorenjem apsolutističkog materijalizma ne osvrćući se tako na „pretpolitičke moralne temelje“ o kojima govori Ratzinger i koji su nužni za opstanak liberalne države.

Današnji politički sustavi koji su se zaodjenuli u ruho liberalizma uspostavljaju sve veću kontrolu nad privatnom sferom i koriste se političkom korektnošću kao sinonimom za cenzuru i reduciranje prava slobode govora i misli. Gledano povijesno, cenzura i zatiranje slobode govora pojavljuje se u onom trenutku kada treba ili osigurati stabilnost režima ili spasiti režim koji je na zalazu. Povijesni primjer daje objašnjenje za ponašanje današnjih političkih elita koje tvrde da se zauzimaju za neutralnost i nude ljudima lakoću postizanja prava, raskalašenost i uživanje onoga što je uspon kulture donio⁴⁹. Kako se prostor slobode pojedinca sve više širi, tako bi po logici liberalizma moć države trebala biti manja, ali događa se suprotno; privid slobode koji se daje pojedincu u seksualnom, ekonomskom i društvenom smislu stvara potrebu za sve većim nadzorom i moći sekularne države. Razvoj unutar liberalnog sustava ostvario je suprotno od onoga što je namjeravao. Ostvario je ono što „u stvarnosti generira neizmjernu jednakost, nameće uniformnost i homogenost, potiče materijalnu i duhovnu degradaciju i potkopava slobodu“⁵⁰. S obzirom na uspon kulture, nemoguće je doprinositi razvoju kulture i istovremeno uživati plodove rezultata jer tada nestaje ona društvena energija koja je kanalizirana od strane kreposnih pojedinaca u razvoj i napredak.

Dakle, liberalizam se uspio ostvariti na ostavštini i duhovnoj predaji kršćanstva i na temeljima onoga što je dovelo do uspona kulture i zapadne civilizacije. Ono što se ne ispituje je što će biti kada zalihe od starog prinosa nestane. Liberalizam je svoje pretenzije sakrio maskom neutralnosti, a kako bi izbjegao svoju propast ono mijenja svoje naličje, iako ne svjesno i jednostrano, i tako ideologiju liberalizma učvršćuje i nadopunjuje marksizam koji zamjenjuje svoju teoriju ekonomskog determinizma prema kojoj je financijski status temeljna odrednica

⁴⁹ Usp. Deneen, Patrick J., 2020. *Zašto liberalizam nije uspio*. Split: Verbum, str. 19.

⁵⁰ *Ibid.*

društvenog i političkog poretka s teorijom kulturnog determinizma koji zastupa tezu da su razlike među društvenim skupinama uvjetovane kulturom u kojoj se društvene skupine nalaze.

4.1. Preodgoj masâ

Utjecajem marksizma i njegova prerastanja u dominantnu ideologiju, marksisti započinju kulturni rat već 1923. Sam Antonio Gramsci, koji kasnije dobiva svoje pristaše, navodi pogrešku svoga učitelja Marxa; revolucionarna uloga nije trebala biti dana proleterima, a borba protiv kapitalizma nije potrebna jer zadovoljava potrebe proletera. Štoviše, radnici nisu osiromašeni razvijanjem kapitalističkog uređenja, a na poziv na revoluciju se nisu dizali upravo zato što je kršćanstvo prisutno dvije tisuće godina i kao takvo ono je duboko usađeno u dušu naroda i na takvom terenu marksizam nije uspio pustiti svoje korijenje. Slične stavove dijelili su Gyergy Lukács i Max Horkheimer.

Započeti kulturni rat vođen imperativom „dugotrajnog pohoda na institucije“⁵¹ mijenja najprije oblik svijesti učenika u osnovnim i srednjim školama i studentima na fakultetima. Kada je 1923. osnovana Frankfurtska škola mijenjani su priručnici i tiskani novi koji navode novi put do vlasti i konačne konsolidacije marksizma. Uspjeh koji su očekivali mogao se postići uz dva uvjeta: prvi je osvajanje odgojno-obrazovnih i kulturnih ustanova, dok je drugi uvjet zahtijevao da „u duši zapadnoga čovjeka umru kršćanska vjerovanja“.⁵²

Ono što je prisililo teoretičare kritičke teorije da se iz Njemačke presele bio je dolazak Hitlera na vlast kada svoje novo sjedište nalaze u SAD-u na sveučilištu Columbia. Novo mjesto u kojem su se našli sigurno im je pružilo mogućnost ostvarenja puno većeg utjecaja upravo zbog tehnološkog napretka i izolacionističke politike SAD-a.

Sredstvo kojim se koristila Frankfurtska škola bila je „kritička teorija“ koja je za cilj imala poljuljati vjeru u sve do tada ustaljene vrednote društva; obitelj, religiju, državu, povijest Zapada i dr. Najveći je utjecaj bio na studente, a rezultat utjecaja vidljiv je 1968. kada nastaju studentski prosvjedi u cijelomu svijetu, po čemu je takav jedan globalni prosvjed jedinstven, iako različit u svojim „prosvjednim motivima“ ovisno od države do države. Poruka koja je stigla do studenata nije stigla samo sa sveučilištâ već i putem medija. Neizostavno je za spomenuti i utjecaj književnosti i umjetnosti koje su veličale besmisao civiliziranog života, beskrajnu seksualnu slobodu i bunile se protiv vanjske politike država koje ratuju, pod poznatom parolom

⁵¹ Buchanan, Patrick J., 2003. *Smrt zapada*. Zagreb: Kapitol, str. 86.

⁵² Usp. Buchanan, Patrick J., 2003. *Smrt zapada*. Zagreb: Kapitol, str. 85-88.

„vodite ljubav, ne rat“. Takvim utjecajem, bio on izravan ili ne, marksisti su stvorili veliku zajednicu pobunjenika protiv vlasti i svih ograničenja.

Utjecaj na sveučilištima vršili su profesori koji su bili pripadnici Frankfurtske škole. Posebnost Frankfurtske škole i njena relevantnost očitovala se u vezi „marksističke teorije s Freudovom psihoanalizom, sa svrhom promjene društva na temelju komunističkih datosti – ukidanja privatnog vlasništva, uništenja religije i uništenja obitelji.“⁵³ Istraživanja koja je započela Frankfurtska škola teoretski su tvrdila kako autoritarna osobnost osobe ima svoje korijene u autoritarnoj obitelji, čime su najprije uspješno okarakterizirali Nijemce kao narod autoritarnog karaktera i pronašli jedini logičan odgovor na pitanje kako taj problem riješiti. Tako nakon Drugog svjetskog rata rektor sveučilišta zajedno s frankfurtskim gradonačelnikom poziva na ponovno osnivanje instituta u Frankfurtu, što se dogodilo u vrijeme kada je SAD budno pratio žar antisemitizma i jasno izrazio namjeru o reedukaciji Nijemaca. Tamošnji prosvjetni djelatnici imali su blisku suradnju s marksistima i sa socijalistima koji su primali pomladak iz Istočnog Berlina koji je bio spreman prihvatiti i širiti marksističko-komunističku ideologiju koja je nastojala preodgojiti masu tako što bi dekonstruirala obitelj oslobođenjem nagona od ograničenja morala i religije.⁵⁴

Seksualna revolucija koja je u to vrijeme opčinila američko društvo poprimila je značaj kulturne revolucije. Eksplicitno zastupanje dereguliranja seksualnosti i dekonstrukcije roda može se pronaći kod Alfreda Kinseya i Johna Moneya čijim se djelima danas brojni društvenjaci i politički aktivne osobe koriste kao *argumentum ad auctoritatem* u raspravama o rodnoj teoriji, sukladno kojoj se tvore javne politike i *proizvode* nova ljudska prava. Način na koji su društvenjaci i politički aktivisti uspjeli odbaciti moralni sud kao „uvjerljivo najsnažnije oružje protiv neke zlokobne ideologije“⁵⁵ je zagovaranjem emotivizma. Paralelno s njihovim utjecajem na javno mnijenje, marksisti su strpljivo plasirali svoje teorije kojima su optuživali Zapad „za genocidne zločine protiv svake civilizacije i kulture s kojom je došao u dodir“⁵⁶. Takve optužbe često su sadržavale, a sadržavaju i danas, etiketiranje Zapada kao seksističkog, homofobnog, antisemitističkog i dr. Sve je to rezultiralo antipatriotizmom lijevo orijentiranih mladih američkih naraštaja koji danas mrze vlastitu povijest jer su „onome bližnjemu

⁵³ Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija; uništenje slobode u ime slobode*. Zagreb: Naklada Benedikta

⁵⁴ *Ibid.* str. 65-68.

⁵⁵ Juko, Hrvoje. *Ideja koja će okončati našu vrstu i prokleti naše duše*, 2015.

<https://www.bitno.net/academicus/teologija/ideja-koja-ce-okoncati-nasu-vrstu-i-prokleti-nasu-dusu/>

Pristupljeno 17.4.2021.

⁵⁶ Buchanan, Patrick J., 2003. *Smrt zapada*. Zagreb: Kapitol

povrijeđeni osjećaji“ ili pak odbijaju učenje o vlastitoj povijesti. Primjere za navedeni obrazac ponašanja mladih nije potrebno tražiti daleko, već je dovoljno pogledati snimljena sveučilišna predavanja i gostovanja Jordana Petersona, Ben Shapira, Michaela Knowlesa, Gabriele Kuby i drugih.

Već spomenuta teorija Frankfurtske škole o autoritarnoj osobnosti ima jedan cilj; navesti na zaključak da će djeca koja su rođena u kršćanskoj obitelji s autoritarnim ocem biti više priklonjena rasizmu. Kako navodi Buchanan, Marx je svojom teorijom okrivio kapitalistički sloj za ekonomske i političke razlike u društvu, dok Frankfurtska škola to pripisuje srednjem sloju. U srednjem sloju nalaze patrijarhalnu obitelj koja je prema Adornu „leglo fašizma“ i za koju kasnije utvrđuju njezino uporište – tradicionalna kultura. Navode također da je sklonost fašizmu ukorijenjena u kršćanskoj kulturi i da one osobe koje su u nju uronjene treba budno motriti. Tako kulturni pesimizam sve više postaje usvojen od strane *left-wing* prosvjetne i političke zajednice (nove ljevice) koja zdušno djeluje na obrazovni sustav u SAD-u. Rezultat koji je postignut je: upravljanje fokusa učenika i učitelja, studenata i profesora na osjećaje i ne toliko na obrazovanje, odbacivanje uvjerenja njihovih roditelja kao oprečna novim moralnim vrijednostima i usmjeravanje na antipatriotizam što samim time odgovara obožavanju ljevice i netoleriranju desnice.⁵⁷

Kulturnu revoluciju imaju za pokrenuti, prema teoretičarima Frankfurtske škole, homoseksualci, feministkinje, radikalci i svi oni koji se imalo osjećaju potlačeno. Glavni protagonist ove teorije je Herbert Marcuse koji svojim knjigama poziva na političku netoleranciju lijevih prema desnima i zagovara potpuno seksualno oslobođenje čemu doprinose djela Alfreda Kinseya i Johna Moneya, i gdje liberalistička ideja o slobodi i jednakosti u svojim ekstremnim oblicima podupire prihvaćanje i provedbu novih ideja. Tako se u suvremenom svijetu uvažanim članovima znanstvene zajednice nazivaju oni koji promoviraju ekonomski egalitarizam, rodnu teoriju, nova ljudska prava, kontrolu rađanja itd. Često su to oni znanstvenici lijeve ideologije koji su se zajedno s „hodničarima“ uvukli u institucije putem kojih ostvaruju svoje antirazvojne, odnosno civilizacijski nazadne ciljeve. Stoga, najbolji primjeri koji odražavaju opisano stanje kulture su primjeri SAD-a i Europske unije koji sprovode politike protiv obitelji, dostojanstva čovjeka i samim time utječu na vlastitu sigurnost koja poznaje unutarnje i vanjske ugroze kao posljedice kontrakulturoloških djelovanja.

⁵⁷ Usp. Buchanan, Patrick J., 2003. *Smrt zapada*. Zagreb: Kapitol, str. 90-93.

5. FEMINIZAM

Jedan od ideološki evoluirajućih pokreta koji je doprinio promicanju jednakosti između muškaraca i žena je feminizam koji se danas može pronaći u raznim oblicima od kojih su najviše zastupljeni po svojoj probitačnosti marksistički, radikalni i liberalni feminizam.

Nema sumnje kako je bilo nužno osigurati jednaka prava ženama upravo prema njihovoj ljudskoj naravi. Sve do prvog vala feminizma žene se smatralo inferiornima u odnosu na muškarce i jedina njihova uloga bila je briga o domaćinstvu. Promjenom svijesti tadašnjih žena koje su hrabrošću i ustrajnošću izborile pravo na glas, obrazovanje i posao promijenilo se i društveno poimanje uloge žene. Priznavanjem njihovih prava prema ljudskoj naravi potvrdilo se da onaj „tko niječe jednakost naravi, tj. tko pobija, da su majka i dijete ljudi kao i otac, tko dakle otima ženi i djetetu njihova prirodna čovječja prava [...] je silnik, revolucionarac, anarhist“⁵⁸. Tako je započeo put ka oslobođenju žena od danih im društvenih uloga koje su im u mnogočemu onemogućavale ostvarenje, ali svaka revolucionarna promjena ima predispoziciju da se prvotni oblik misli navede na put radikalnosti i ekstrema. Postavljanjem antropološkog znaka jednakosti između muškarca i žene zanijekala se komplementarnost u njihovu spolnom polaritetu⁵⁹.

Stupanjem Simone de Beauvoir na scenu, filozofske misli o oslobođenju žena postaju radikalnije. Svojom izjavom da se žene ne rađaju kao žene već da ih se u takve pretvara posredstvom društva, postavljen je temelj za borbu među spolovima. Kratkim uvidom u filozofiju i aktivnost gospođe de Beauvoir primjetno je kako se njeno viđenje slobode ne odnosi i na slobodu žena da se udaju i rađaju djecu, već isključivo na onu slobodu u kojoj je žena samoostvarena i nepotrebna muškarca. Jedini način da se žena oslobodi i ostvari je ne pristajanjem na osnivanje obitelji i prijanjem uz muškarca jer je ona tada *ništa*, već jedino težnjom za stjecanjem muških karakteristika. Simone de Beauvoir podržavala je komunističku politiku, a svojevremeno je uređivala marksistički časopis *Les Temps Modernes* zajedno sa svojim suvremenikom Jean-Paule Sartreom. Kao što je i sama priznala, njen životni uzor bio je upravo Sartre prema kojemu je ravnala svoju filozofiju što navodi na zaključak samo jedno – filozofska utemeljenost feminizma Simone de Beauvoir zasnovana je na filozofskoj misli muškarca.⁶⁰

⁵⁸ Mäder, Robert, 1928. *Misli natražnjaka*. Zagreb: Glasnik presv. Srca Isusova

⁵⁹ Vidi Peeters, Marguerite, 2016. *Rodna revolucija*. Split: Verbum, str. 40-41.

⁶⁰ Vidi De Marco, D. i Wiker, B. 2007. *Arhitekti kulture smrti*. Split: Verbum, str. 161-170.

U uvjetima kada je utjecaj radikalnog feminizma bio snažan, proizlazili su sve veći zahtjevi za oslobođenjem žene. Tako se borba za prava na politički glas preusmjerila na borbu protiv obitelji, braka, majčinstva i djece, što ne čudi s obzirom na marksističku filozofiju koju je Simone de Beauvoir podržavala, a što se uskladilo s „ideološkom kolonizacijom“ Frankfurtske škole. Osim usmjerene borbe prema temeljnim institucijama javlja se i radikalnija ideja koja bi imala za cilj uništiti spolnu razliku između muškarca i žene i tako ostvariti jednakost–dekonstrukcija spolnog polariteta muškarca i žene⁶¹. Način na koji bi se takva jednakost postigla je korištenjem riječi „rod“ (*gender*), koja je trebala zamijeniti postojeću dvorodnost koja je do tada služila razlikovanju „muško“ od „ženskoga“ i obratno. Cilj je takve borbe, dakle, uputiti žene na negiranje vlastite im prirodne uvjetovanosti kojom su, prema filozofiji radikalnih feministkinja, predodređene biti podređene muškarcima iz čega je očito kako takav pogled na ženu kao ljudsko biće proizlazi iz marksističke filozofije o podjarmljenosti žena u braku i obitelji.

S obzirom na „rod“ (*gender*) koji dekonstruira klasičnu podjelu važno je primijetiti kako je to pokušaj da se na pojmovnoj razini izjednače društvene uloge dva spola. U području roda i njegova filozofskog značenja i značaja danas, najviše doprinosi gospođa Judith Butler koja radi distinkciju između biološkog spola i roda. Štoviše, navodi kako je rod konstrukcija koja nastaje društvenom upotrebom jezika, čime zagovara koncept performativnosti koji ulogu jezika predstavlja kao oblik društvenog djelovanja koji može imati učinak promjene. Kratkim osvrtom na definiciju društvenog djelovanja možda koncept performativnosti može biti jasniji kada bi se društveno djelovanje sagledalo u ovom kontekstu kao „suprotnost društvenoj strukturi u kojoj djelujući subjekti zauzimaju drugačiju društvenu ulogu od one koju su prethodno zauzimali kako bi postigli određeni cilj“⁶². Dakle, rod pojedinca će se mijenjati sukladno njegovu govoru o tome tko je i što je kako bi uvjerio druge i sebe u vlastitu deluziju.

Tako gospođa Judith Butler postaje vodeća stručnjakinja za rodnu teoriju prema kojoj ne postoji „muško ni žensko biće, nego samo [...] ponašanje koje se u svako doba može promijeniti“⁶³, što se danas navodi kao fluidnost roda. Teorijski problem koji je nastao odnosi se pojam žene koji kao takav iščezava. Borba feministkinja je, čini se, uzaludna; dok se pozivaju na Judith

⁶¹ Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija; uništenje slobode u ime slobode*. Zagreb: Naklada Benedikta, str. 81.

⁶² Vidi Barnard, Alan, 2000. *History and Theory in Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press, str. 210.

⁶³ Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija; uništenje slobode u ime slobode*. Zagreb: Naklada Benedikta

Butler kao svoju zastupnicu u borbi za slobodu istovremeno negiraju vlastiti pokret. Rodna teorija koju razvija, čini između ostalog nestanak (osobnog) identiteta koji eksplicitno utječe na razvoj država, a tako i na sigurnost i pravno područje.

6. RODNA TEORIJA

Uvođenje rodne teorije na političku scenu uočljivije je unazad trideset godina kada američke i europske politike započinju proces „novog odgoja nove generacije“ u obrazovnim ustanovama. Mnogo je novca poreznih obveznika uloženo u ostvarenje teorije gospođe Butler kako bi se praktično dokazala mogućnost postojanja čovjeka drugačijeg od onoga koji je poiman od filozofa Antike i Srednjeg vijeka i s ciljem da se ostvari potpuni liberalizam koji stvara vrednote suglasjem. Konsolidacija rodne teorije uspješna je iz jednog razloga; vakuumom koji je nastao poimanjem da svaki pojedinac „posjeduje izvoran način na koji biva ljudskim bićem“⁶⁴ stvoren je prostor za *nešto* što bi trebalo usmjeriti pojedinca na put da se ostvari i dovede do samoispunjenja. To *nešto* podržale su određene političke elite, pobornici marksističke filozofije. Nacionalne vlade zajedno s Europskom unijom, Obaminom i Bidenovom administracijom i Ujedinjenim narodima prihvatili su rodnu teoriju isprva smatrajući kako će to pomoći u ravnopravnoj zastupljenosti spolova i stvaranju jednakih šansi za žene.

Nastanak pojma roda (*gender*) događa se šezdesetih godina kada John Money koristi pojam roda kako bi opisao razliku između spola i roda kao subjektivno iskustvo muškosti i ženskosti, pri čemu je sa svojim timom ustvrdio da dijete ne razvija osjećaj spolnog identiteta sve do svoje druge godine kada se on lako može mijenjati.⁶⁵ Od tada se djela Johna Moneya drže osnovom za rodnu teoriju.

Početak političke upotrebe pojma roda (*gender*) započinje na Svjetskoj konferenciji u Kairu 1994. i konferenciji o ženama godinu dana nakon u Pekingu, kada su feministkinje uspješno plasirale zamjenski pojam za spol (*sex*). Takav se nastup pokazao i kao politički dobra strategija određenih vlasti koje su tako mogle raditi plan unutarnje i vanjske politike prema kojemu je ključan jedino spomen o ljudskim pravima i većoj razini inkluzije žena na pozicijama moći.⁶⁶

Dublji pogled u ono što uči rodna teorija pokazuje tvrdnju o odvojenosti roda od spola kao društvene konstrukcije, odnosno da spol kao biološka odrednica ne utječe na rod koji se stvara

⁶⁴ Taylor, Charles, 2009. *Etika autentičnosti*. Split: Verbum

⁶⁵ Vidi Peeters, Marguerite, 2016. *Rodna revolucija*. Split: Verbum, str. 37-40.

⁶⁶ Usp. Kuby, Gabriele, 2010. *Nova ideologija seksualnosti: izazovi i opasnosti gender revolucije*. Split: Verbum, str. 51.

socijalizacijom i pritiskom heteroseksualnog patrijarhalnog društva.⁶⁷ Današnja je borba visokih institucija i raznih lobija, čini se, usmjerena protiv čovjeka tako što negira utjecaj spola na, kako to nazivaju rodni studiji, „društveni spol“. Ukoliko se uzme u obzir i prethodno spomenuti pobornici marksističke filozofije jasan je dakle i razlog zašto se rodna teorija uvukla u međunarodne institucije i nacionalne vlade.

Nakon što su LGBTIQ+ pobornici zauzeli mjesta u svjetskim organizacijama i visokim institucijama rodna se teorija nastoji implementirati u školske kurikulume i odgojne programe u vrtićima. Opomene koje su dolazile od mnogih znanstvenika i autora koji su vidjeli namjeru rodnih aktivista i posljedice onoga što zastupaju bile su zanemarene. Također, postoji i upozorenje koja datira iz 1928. koje navodi kako će glavno bojište kulturnog rata postati škole u svim zemljama i da će se veliki duhovni boj budućnosti odlučivati između šeste i četrnaeste godine dobi života u borbi za dijete i da će sve početi od „državne obuke“⁶⁸. Upozorenje dakako nije napisano na temelju pretpostavki već na promatranju događanja u tom vremenskom periodu od kojih se može izdvojiti osnivanje prve organizacije za prava homoseksualnih osoba, Instituta za nudizam i Svjetske lige za reformu spolnosti itd.

Koliko se ono ostvarilo vidljivo je u aktivnostima političkih elita kada mijenjaju školske kurikulume u osnovnim i srednjim školama, kada u istima LGBTIQ+ aktivisti drže razna predavanja o tome kako je prirodno i, štoviše, privlačno biti nešto iz njihova spektra boja.⁶⁹

6.1. Znanstvena i filozofska pozadina

Znanstveno pokriće rodne teorije danas se nastoji dati u raznim područjima poput psihologije, biologije, pedagogije, neuroznanosti i dr., dok filozofsko utemeljenje pronalazi svoj korijen u djelima Marcusa, Adorna i Gramscija (treće poglavlje) sve do suvremenih djela poput onih Judith Butler.

Ni područje medicine, čini se, nije ostalo netaknuto. Naime, promjena medicinske paradigme očita je u upotrebi medicine u medijske i političke svrhe pretvarajući ju tako u supermarket. Polja u kojima se ona koristi tiču se, zadnjih deset godina, ponajviše reproduktivnog zdravlja, kontrole rađanja i „proizvodnje potomstva“.⁷⁰ Pogledom na tekst Povelje o Zemlji u kojem se opisuje globalna situacija daje se naslutiti potonje: „Porast stanovništva bez presedana je

⁶⁷ Vidi Poljaković, I., Dodig, G. (2015.) (Ne)znanstvenost rodne teorije. *Crkva u svijetu*, 50(1), 33-56.

⁶⁸ Vidi Mäder, Robert, 1928. *Misli natražnjaka*. Zagreb: Glasnik presv. Srca Isusova, str. 21.

⁶⁹ Vidi Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija*. Split: Verbum, str. 349-353.

⁷⁰ Usp. Matulić, Tonči, 2008. *Metamorfoze kulture*. Zagreb: Glas Koncila, str. 723-724.

preopteretio ekološke i društvene sustave. [...] Ti trendovi su opasni, ali nisu neizbježni“. Čini se kako je UN u ovom dijelu Povelje dao do znanja kojim će smjerom ići u nastojanju da se izbjegnu prirodne katastrofe, klasne razlike i dr.

6.2. Transformacija u ideologiju

Naučavanje jedne teorije i njena provedba u praksi sigurno se može nazvati ideologijom. Takav je slučaj i s rodnom teorijom koja je zauzela svoje mjesto na sveučilištima i nacionalnim politikama. Najveći utjecaj rodne teorije vidljiv je u humanističkim znanostima koje su, u svojem nastojanju da ostanu relevantne koliko i STEM područje, počele negirati sva dosadašnja znanstvena dostignuća temeljena na iskustvu i empirijskim dokazima⁷¹. Negiranje biološke determiniranosti u izgradnji čovjekova spolnog identiteta jedan je primjer koji dobro oslikava stanje na mnogim američkim i europskim sveučilištima. Pogledom na humanističke znanosti posljednjih godina evidentna je dominacija postmodernog i scijentističkog poimanja definicije slobode koja „danas poprima oblik radikalne emancipacijske teorije usmjerene razgradnji svih oblika hijerarhije, tradicije i autoriteta, oslobađajući pojedinca istraživanjem i progresom“⁷².

Primjeri u kojima je moguće uočiti da se rodna ideologija ušuljala na sveučilišta su puno bliži no što se čini; Hrvatska i Mađarska. Na hrvatskom se Sveučilištu u Zagrebu na Filozofskom fakultetu podučava seksualna pedagogija na preddiplomskom studiju pedagogije, a sociologija spolnosti (seksologija) na studiju sociologije koju podučava Aleksandar Štulhofer o kojemu je i o čijemu je radu gospodin Matko Marušić više puta iznio znanstveno mišljenje⁷³.

Kako razmišljaju studenti na Filozofskom fakultetu može se vidjeti na primjeru članka u studentskim novinama „Ekvilibrij“ u kojima se najprije autorica poziva na Alfreda Kinseya kao znanstvenika koji je pokrenuo znanstvenu revoluciju. Admiracija znanstveniku koji je izvodio brojne teorije o seksualnosti kako bi racionalizirao sebe sama možda bolje može opisati stanje svijesti pobornika⁷⁴. U nastavku članka opisuje se neuspjeli pokušaj uvođenja rodne teorije 60-ih godina u Hrvatsku, a kasnije i pokušaj GROZD-a da učini isto. Kako navodi autorica, u obzir bi trebalo uzimati medicinska, vjerska i LGBTIQ+ stajališta čime bi se u obrazovanje uvelo informiranje o različitim aspektima ljudske spolnosti, pri tome se tekst zgraža nad učenjem Katoličke Crkve o poželjnom samosvladavanju kao putu prema osobnoj slobodi gdje se kasnije

⁷¹ Usp. Deneen, Patrick J., 2020. *Zašto liberalizam nije uspio*. Split: Verbum, str. 129.

⁷² Deneen, Patrick J., 2020. *Zašto liberalizam nije uspio*. Split: Verbum

⁷³ Vidi <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/vik-jovanovic-stulhoferova-pornografija-konacno-na-meniju-u-nasim-skolama-907740/>

⁷⁴ Vidi De Marco, D. i Wiker, B. 2007. *Arhitekti kulture smrti*. Split: Verbum, str. 249-271.

navodi mišljenje gospodina Aleksandra Štulhofera o apstinenciji. Pri kraju članka autorica navodi i planove LGBTIQ+ zajednice u kojoj spominje kako im je cilj u osnovnim i srednjim školama senzibilizirati učenike kroz radionice o homofobiji, nasilju nad seksualnim manjinama i dr.⁷⁵

Što se tiče Mađarske, opće je poznato kako je premijer Viktor Orbán konzervativna struja u tolikoj mjeri da je 2018. godine najavio ukidanje rodni studija na diplomskoj razini na Srednjoeuropskom sveučilištu (CEU). Profesori, pobornici rodni studija, tvrdili su kako rodni studiji doprinose osiguravanju jednakosti spolova od čega najviše koristi imaju velike korporacije i EU, no unatoč tomu premijer je prema analizama svoje vlade zaključio kako su takvi studiji ekonomski neodrživi i utemeljeni na ideologiji od čega studenti nisu imali nikakve koristi na tržištu rada.

Slučaj Lindsay Shepherd na Sveučilištu Wilfrid Laurier u Kanadi prikladan je primjer djelovanja političke korektnosti u korist rodne ideologije i LGBTIQ+ lobija. Naime, u svome radu izložila je argumentacijsku raspravu Jordana Petersona i Nicholasa Matta po pitanju Bill C-16⁷⁶ zbog čega je pozvana na razgovor od strane sveučilišta zbog videa koji je povrijedio osjeća je jednog studenta ili studentice. Govoreći tako o slučaju studentice Shepherd moguće je pretpostaviti kako slučaj nije izoliran i da je takvo što posljedica upravo post-istinske svijesti koju oblikuje emotivizam.

Probojem u obrazovanje vlade država nastoje stvoriti novog čovjeka. Primjer Njemačke za vrijeme CDU-a s tadašnjom ministricom za obitelj Ursulom von der Leyen zorno pokazuje kako su konzervativne struje preuzele politiku *gendera* i sustavno ju poticale i unaprjeđivale. Svrhu i metode provedbe *gender* politike izvrsno je opisao Volker Zastrow svojim člankom „Politička promjena spola“ gdje također navodi kako takve politike ciljaju i najmanje dionike društva – djecu u vrtićima.⁷⁷ No, osim Njemačke može se navesti i primjer Austrije čiji je Institut za seksualnu pedagogiju snimio film pod nazivom „Sex, we can?!“ kojim se navodi mlade od 14. godine na vlastitu seksualnu odgovornost koju se može steći upravo praktičnom

⁷⁵ Najman, Vesna, (2012.) Potreba za seksualnim odgojem i obrazovanjem, vodstvom i potporom u hrvatskim odgojno-obrazovnim ustanovama. *Ekvilibrij*, (1). URL: <http://www.pedagogija.hr/ekvilibrij/potreba-za-seksualnim-odgojem-i-obrazovanjem-vodstvom-i-potporom-u-hrvatskim-odgojno-obrazovnim-ustanovama.html> [pristup: 3.3.2021.]

⁷⁶ Vidi The agenda with Steve Paikin (2016) *Genders, rights and freedom of speech*, [YouTube video, 27. listopada] URL: <https://youtu.be/kasiov0ytEc> [pristup: 3.5.2021.]

⁷⁷ Usp. Kuby, Gabriele, 2010. *Nova ideologija seksualnosti: izazovi i opasnosti gender revolucije*. Split: Verbum, str. 54-55.

uporabom spolnosti i seksualnim eksperimentiranjima. Priručnik⁷⁸ koji je namijenjen učiteljima i bilo kome tko gleda taj film može naučiti da se poticanje na seksualni užitek treba ostvarivati već kod dojenčadi, a seksualne aktivnosti među djecom poticati već u vrtiću što može samo opravdati upozorenje iz 1928.⁷⁹

Imajući u vidu izneseno, možda postaje jasnija svrha *usporedne slike* i opisa nove duhovne kulture. Intruzijom rodne teorije u obrazovanje i inzistiranje *policy makersa* na preodgoju mladeži koju se odvaja od kulturne stečevine Zapada ukorijenjene u kršćanstvo stvorilo se plodno tlo za veće nejednakosti u društvu u kojemu prava i nagrade postižu oni koji bivaju podobni vodećoj ideologiji. Kako sam José Ortega y Gasset navodi; onaj tko nije poput svih ostalih, tko ne misli kao većina, riskira biti eliminiran⁸⁰, što u suvremenim zbivanjima oslikava stanje u institucijama EU i SAD-a. Obrazovanje koje bi trebalo imati odgovornost prenošenja kulture postalo je za mnoge učenike i studente način na koji će zamrziti vlastitu kulturu i stvoriti novu u kojoj će novi emancipirani čovjek biti svrha samome sebi, te kojemu će jedini cilj biti ovladavanje znanstveno-tehnološkim razumom kojim će podrediti prirodu svojim željama i zahtjevima. Spominjući se *policy makersa* potrebno je navesti kako se, prema Gabriele Kuby, politička, sveučilišna i pravna elita sastoji upravo od ljudi koji žive filozofiju *gendera*, među kojima se nalazi mnogo homoseksualaca i pedofila. Stoga ne čudi kako su homoseksualni lobiji u toj mjeri moćni da mogu utjecati na politike.

7. HOMOSEKSUALNI LOBIJI

Prevrat koji je omogućio homoseksualnim lobijima dolazak na scenu nalazi svoj početak 1973. kada se vršio pritisak na Američko udruženje psihijatara (APA) s ciljem da se homoseksualnost obriše s popisa psihičkih poremećaja. Taj je postupak tim više bitan što se mnoge rasprave pozivaju na „normalnost“ homoseksualnosti, čime se obmanjuju mase koje velikim dijelom nisu upućene u događaj koji se zbio. Odluka koju su donijeli psihijatri nije bila znanstveno utemeljena već politički uvjetovana. Naime, kada su psihijatri uklonili homoseksualnost s popisa psihičkih poremećaja postavili su nove kriterije za definiranje bolesnog stanja; prvo, bolesno stanje mora redovito uzrokovati poteškoće i drugo, bolesno stanje mora štetiti društvenoj učinkovitosti. Temeljeći svoju „znanstvenu analizu“ na tim kriterijima ustvrdili su kako homoseksualci vode uredan i stabilan život. Štoviše, bolestan je samo onaj koji je svjestan

⁷⁸ <https://www.sexualpaedagogik.at/wp-content/downloads/Manual%20Sex%20-%20we%20can.pdf>

⁷⁹ Usp. Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija; uništenje slobode u ime slobode*. Split: Verbum, str. 343-345.

⁸⁰ Ortega y Gasset, José, 1941. *Pobuna masa*. Zagreb: Anali naših dana

da je bolestan. Prema toj logici jasno je da se na isto mogu pozvati i pedofili koji se u skandinavskim i nekim europskim zemljama i pozivaju na primjer homoseksualaca kako bi uspješno ostvarili zahtjeve snižavanje zakonske dobne granice za legalni spolni odnos.

Kada se govori o APA-inom potezu često se izostavljaju činjenice da je od 30.000 članova afirmativno odgovorila samo trećina, da odbor za nomenklaturu nije formalno odobrio izmjene, da su sve ostale akcije bile financirane od strane National gay task force i da se 69% psihijatarata ne slaže s odlukom APA-e.⁸¹

Razlog zbog kojeg homoseksualni lobiji promiču rodnu teoriju leži u samoj teoriji roda koja je, tvrdnjom da je rod neovisan o spolu, izjednačila vrijednost svih seksualnih orijentacija kao rezultat socijalizacije, pri čemu se homoseksualnost podrazumijeva kao normalna pojava.⁸² Samim time ljudi stvaraju nove identitete kojima opisuju sebe kao osobe, odnosno svoja djela poistovjećuju s osobom. Današnje struje u homoseksualnim lobijima stvorile su mantru kako je gay sama osoba (*jednom gay, zauvijek gay*), samo ljudsko biće koje teži samoispunjenju koje će ostvariti putem degutantnog ponašanja (kao odraz očitovanja slobode), za što je najprije potrebno racionalizirati homoseksualno ponašanje u stvarnom svijetu. Dakle, stopili su osobu i čin kako bi uspješno plasirali svoje zahtjeve prema institucijama i zakonodavcima.

Potrebno je, naime, sagledati sliku iz jednog kuta koji bi pomogao razumjeti stanje svijesti homoseksualnih osoba. Najprije je potrebno raščlaniti njihovu mantru na dva dijela; osoba i djelo (čin). Opravdanje za ovakvo raščlanjenje dolazi od dva naučavanja – pravnog i religijskog. Pravna logika nalaže da se osobi sudi prema počinjenom djelu, dakle ne kažnjava se ona osoba koja nije počinila ništa protivno zakonu, odnosno djela su povod za kažnjavanje osobe. Religijsko naučavanje, barem u kršćanstvu, nalaže da se „ljubi grešnika, a mrzi grijeh“ čime se nastoji pomiriti odnos ljubavi i mržnje. Ono što potvrđuje kršćansko naučavanje je da se ljubi osoba bez obzira na svoje mane, ali da se mrzi na ono što je pogrešno, odnosno da se osude ona djela koja su protivna svakom zakonu (Dekalogu, civilni zakoni, moralni zakoni) čime se u biti potvrđuje ono što nalaže pravna logika, ali s jednom bitnom razlikom; učiniti to upravo iz ljubavi prema bližnjemu. Dakle, pravo i religija rade distinkciju između osobe i čina kako bi bolje razumjeli dostojanstvo osobe i prema tome kakva joj prava pripadaju odnosno ne

⁸¹ Vidi Rondeau, Paul E. (2002) Selling homosexuality to America. *Regent University Law Review*, 14 (2), str. 460-462.

⁸² Matić, D., Koprek, I. (2014) Bioetička i ideološka pozadina 'rodne teorije'. *Obnovljeni život*, 69 (3), str. 381-393

pripadaju. Primjer u kojemu se dostojanstvo ljudske osobe uzima kao izvor iz kojega istječu ljudska prava je Sveopća deklaracija o pravima čovjeka koja je temeljni dokument UN-a.

Nakon pokušaja objašnjenja mantre koju su stvorili homoseksualni lobiji možda se bolje može razumjeti zašto većina homoseksualnih osoba doživljava napad na prakse svoje spolne orijentacije kao napad na osobu – jer smatraju da djela jesu oni. To se može iščitati u izjavi Hillary Clinton kada je opravdala svoju obranu gay osoba time što ne želi da takve osobe poriču *tko su*. Svaka je osoba, ili bi barem trebala biti, u stanju slobodno birati ponašanje (djela, čini) što često nije slučaj u homoseksualnim krugovima, stoga lobiji dodaju kako je njihovo ponašanje nepromjenjivo kao dio njihove ljudske prirode – njihove naravi. Već činjenicom da postoji određeno ponašanje koje se mora urediti u pravnoj praksi nastaje novi smjer razmišljanja koji je potaknula sama Hillary Clinton, a to je da su gay prava ljudska prava, a ljudska prava gay prava, čime se naveliko očituje veliki apetit homoseksualnih lobija.

Spomenom nepromjenjivosti ponašanja ključno je istaknuti zašto homoseksualni lobiji inzistiraju na argumentu nepromjenjivog ponašanja. Naime, u procesu priznavanja prava koja pripadaju ljudskoj osobi ili koja uređuju određene aspekte društvenih odnosa važna je stalnost ili nepromjenjivost stanja za koje je potrebno priznati određena prava, odnosno na određeni način urediti odnose među subjektima. Takav argument je u suprotnosti onomu što se nalazi u praksi, onomu što svjedoče brojne *ex-gay* osobe.

7.1. Europska unija kao promicatelj

Kako bi se potvrdilo iskaze iznesene u prethodnim poglavljima na račun europskih i američkih institucija potrebno je navesti kakvu ulogu imaju Europska unija i SAD u promicanju LGBTIQ+ ciljeva. S obzirom na Europsku uniju, podržavanje ciljeva homoseksualnih lobija moguće je iščitati u Rezoluciji Europskog parlamenta iz 1994⁸³. Najprije se u eksplanacijskoj izjavi navodi kako i u Europskom parlamentu ima članova koji vode dvostruki život kao rezultat kontinuirane diskriminacije homoseksualnih osoba i gdje se eksplicitno navodi suradnja s ILGA-om i nevladinim organizacijama u šezdeset zemalja. Također, rezolucija navodi što je potrebno učiniti kako bi se homoseksualne osobe „bolje uklopile u društvo“ od čega se posebno ističe uvođenje mjera i kampanje afirmativnog karaktera koje imaju za cilj suzbijanje diskriminacije homoseksualaca, pri tom se traži da se diskriminatori i njihovi postupci okarakteriziraju kao javni skandal ili moralni prijestup.

⁸³ Rezolucija Europskog parlamenta br. A3-0028/94 od 8.2.1994.

Ono što se podrazumijeva pod pojmom diskriminacija je: otpuštanje homoseksualnih zaposlenika (bez obzira obavlja li svoj posao u skladu sa zahtjevima tvrtke), zabrana sklapanja braka (o kojemu je već bilo govora u prethodnim poglavljima), uskraćivanje prava na usvajanje ili skrbništvo, zabrana ili ograničavanje predstavljanja svoga načina života (gay pride) i dr. Po svemu sudeći, nemoguće je ne postaviti pitanje je li LGBTIQ+ povlaštena manjinska skupina koja je stvorila novu kulturu u kojoj je osoba od manira ona koja je tolerantna, odnosno ona koja odobrava ciljeve homoseksualnih lobija. Štoviše, kulturni su ljudi prozvani nazadnima, homofobima, teroristima, fašistima, nacistima itd., a sudeći prema otporu koji se pojavio u odnosu na homoseksualne lobije potvrđuje se jedino da „kulturan čovjek ima obvezu biti netolerantan“⁸⁴. Stoga, zahtjevi za kažnjavanjem pojedinaca zbog vlastite im slobode sadržane u mogućnosti prihvaćanja i neprihvatanja određenih pojava u društvu su, ni manje ni više, zahtjevi totalitarnog karaktera u kojima se jasno očituje želja za upravljanjem i podređivanjem društva. Potrebno je postaviti pitanje zašto se diskriminacija homoseksualaca ne svrstava u klasičnu definiciju diskriminacije⁸⁵, već se posebno definiraju uvjeti i načini diskriminiranja te se dodaju posebne pogodnosti pripadnicima gay skupine, odnosno nepogodnosti za diskriminatore.

7.2. SAD kao promicatelj

Slučajevi u SAD-u primjer su jakog utjecaja homoseksualnih lobija na Zapadu. Osim potpore znanosti, lobiji ne bi uspjeli bez *left-wing* političkih opcija, medija, Vrhovnog suda i administracije u vrijeme Baracka Obame, Hillary Clinton i sadašnjeg predsjednika Joe Bidena. Promjena mnijenja potpomognuta je odlukom Vrhovnog suda u slučaju Lawrence protiv Teksasa kada je sud odlučio da sodomija nije protuzakonita radnja jer se radi o pristanku između dvije osobe u privatnoj sferi. Tom se odlukom dovelo u pitanje brojne druge kaznene zakone koji se tiču bigamije, poligamije, incesta, pederastije, pedofilije i dr.⁸⁶

Doprinos Baracka Obame i Joe Bidena očituje se u njihovom sveopćem podržavanju LGBTIQ+ skupine u ime jednakosti i slobode. Nakon što je izabran na izborima 2021., Biden je obećao da će homoseksualci uživati veća prava i pogodnosti no što su imali prije od čega je važno izdvojiti zakonsko određivanje da u upravnim tijelima tvrtki mora biti i homoseksualnih osoba

⁸⁴ Nicolás Gómez Dávila

⁸⁵ diskriminacija. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.

Pristupljeno 11. 5. 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=15411>

⁸⁶ Vidi Reilly, Robert R., 2016. *Kako gay postaje ok*. Split: Verbum, str. 116-121.

(bez obzira na kompetencije) i da će gay prava promicati i na međunarodnoj sceni, odnosno nastaviti politiku bivšeg predsjednika Obame.⁸⁷

7.3. Utjecaj medija

Nakon što su homoseksualci kao žrtve nepriznatih građanskih prava zauzeli važne pozicije uspjeli su kroz medije sve više govoriti o samoj homoseksualnosti. Cilj učestalog govora o jednoj temi ima za rezultat opće prihvaćanje, što su dobro znali autori Kirk i Madsen koji su izradili strategiju prodora u društvo i institucije u njihovom homoseksualnom manifestu⁸⁸.

Učinak medija također je naveo brojne druge tvrtke da se zauzmu za promoviranje gay osoba i njihovih prava između kojih se mogu istaknuti: MasterCard, Amazon, Tiffany & Co., Apple, Ben & Jerry's, Google, Nike, Oreo, Starbucks i Levi's. Štoviše, navedene tvrtke izravno doniraju u razne gay fondacije i takve donacije ponosno ističu u svojim kampanjama kojima nastoje privući novo tržište – *gay tržište*. Ne može se, dakle, reći kako velike kompanije doniraju jer su im homoseksualni lobiji dragi već velike kompanije prvenstveno traže profit, što se podudara s ustaljenim mišljenjem kako homoseksualci imaju veću kupovnu moć od mnogo većeg broja ljudi.

Kako bi se osigurala naklonost homoseksualnih lobija potrebno je, dakle, obratiti pažnju na njihove emocije i na to da ih se ni u kojem smislu ne uvrijedi jer su gay osobe. Stoga, medijska propaganda je usmjerena na Crkvu i njene govore o grijesima koji nužno pogađaju savjest homoseksualnih osoba i na taj ih način uznemiruje. Samim time napad se vrši na Bibliju koju se, na primjer u Škotskoj, karakterizira kao *Hate book*. Time što je jedna knjiga okarakterizirana kao knjiga mržnje ona podliježe zakonskim kaznama predviđene za govor mržnje ukoliko netko pred homoseksualcem spominje izvadak iz Biblije. Opravdano je postaviti pitanje zašto se isto ne primjenjuje na Kur'an ili Toru već isključivo na Bibliju.⁸⁹

7.4. Izvoz vrijednosti

Raniji dio rada spominje izvoz vrijednosti kao jedan od glavnih elemenata američke i europske vanjske politike. Prvi korak u krojenju vanjske politike je konsolidirati vrijednosti u domicilnoj

⁸⁷ Vidi Što ako Joe Biden postane predsjednik? (2020) <https://www.quovadisroatia.com/sto-ako-joe-biden-postane-predsjednik/> [pristup: 19.11.2020]

⁸⁸ Vidi Kirk, M., Madsen, H., 1989. *After the ball; How America will conquer its fear and hatred of gays in the '90s*. United States: Doubleday.

⁸⁹ Vidi McLaughlin, M. (2020). Bibles and newspapers 'would be banned under new hate crime law'. United Kingdom: The Times. <https://www.thetimes.co.uk/article/bibles-and-newspapers-would-be-banned-under-new-hate-crime-law-m0wntj3jn> [pristup: 5.12.2020.]

zemlji/zajednici kako bi i sama javnost doprinosila konsolidaciji u drugim zemljama. Drugi korak je uputiti veleposlanstva na podršku lokalnim LGBTIQ+ zajednicama i njihovim ciljevima, što se najbolje može vidjeti na primjeru SAD-a čija se veleposlanstva referiraju na društvenu politiku svoje zemlje kada rade pritisak *mekom diplomacijom*. Ciljevi koje podržavaju u drugim zemljama je homoseksualni brak i ozakonjenje posvajanja djece od strane istospolnih partnera. Ono što je prepreka takvim nastojanjima je upravo kršćanstvo i islam, odnosno zemlje u kojima je društvo većinom kršćansko i muslimansko zbog čega se događaju žestoki napadi na te religije (poglavito na kršćanstvo) od strane institucija Europske unije na području zemalja članica. Definirajući borbu protiv diskriminacije gay osoba kao globalni izazov bivši predsjednik SAD-a Obama je obećao zaštitu LGBTIQ+ zajednici time što je naložio odborima i agencijama da zajamče da će se američka diplomacija truditi osigurati gay prava u unutarnjoj i vanjskoj politici. Svi odbori i agencije kojima se Obama obratio su podložni volji predsjednika.⁹⁰

Događaji u zemljama drugačije kulture mogu bolje približiti kako djeluje SAD u vanjskoj politici. Američko je veleposlanstvo u Pakistanu 2011. godine prvi puta proslavilo Dan gay ponosa kao dio Obamine politike, što je ondašnje društvo strogo osudilo (bez obzira na njihov kazneni zakon) i okarakteriziralo to slavlje oblikom „kulturnog terorizma“. Slični scenariji mogu se vidjeti u Keniji, Laosu, Pragu, Latviji, Albaniji i na Bahamima⁹¹

Izvoz vrijednosti o kojemu se govori nije sadržan samo u političkom već i u znanstvenom smislu. Naime, mnogi studenti (po uvjerenju konzervativci i/ili katolici) bivaju diskriminirani na poznatim sveučilištima kada su u tijeku pisanja završnih teza ili su u tijeku istraživačkog rada u području društvenih i humanističkih znanosti. Događa se da u struji profesora nisu u mogućnosti pronaći mentora, a ukoliko ga nađu teme radova im bivaju promijenjene ili upućene u drugom smjeru ukoliko pišu protiv homoseksualaca, pedofila i dr., e kako bi bili politički korektni. Osim studenata tu su i znanstvenici i njihovi radovi koji se često odbijaju da budu objavljeni, ali i čiji se već izdani radovi uklanjaju iz školskih kurikuluma. O ovim se promjenama u javnosti vrlo malo zna, „a znanstvenici koji ih vide ne usuđuju im se suprotstaviti. Prvo, neka su istraživanja zabranjena. Ne formalno, ali osuđuju se kad se za njih dozna, znanstveni rezultati se ne mogu objaviti, a knjige se ignoriraju. Zabranjena su istraživanja poremećaja spolnosti, usporedbe rasa, dijelova povijesti, dijelova sociologije (kvaliteta života istospolnih zajednica uključivši i stanje djece posvojene u takve zajednice),

⁹⁰ Vidi Reilly, Robert R., 2016. *Kako gay postaje ok*. Split: Verbum, str. 234-235.

⁹¹ Vidi Reilly, Robert R., 2016. *Kako gay postaje ok*. Split: Verbum, str. 241-246.

utemeljenosti novih paradigmi (globalno zatopljenje, rizični čimbenici za zdravlje), dijelovi freudovske psihologije (homoseksualnost), itd. Drugo, neke su laži nametnute kao znanost, iako su jasno protuznanstvene.“⁹²

Tako jedini prijedlozi koje mnogi autori iznose, da se sačuvaju vrijednosti, su ili reformirati degradirano društvo ili se u potpunosti odvojiti i oformiti paralelno društvo⁹³ (najočitiji primjer paralelnog društva je ono muslimansko u Francuskoj i Njemačkoj).

8. POBAČAJ

Tema pobačaja u suvremenom je društvu vječna kontroverza. Stoga se u ovome dijelu rada neće raspravljati na strani ekstrema – potpune zabrane ili potpune slobode vršenja pobačaja. Cilj će biti iznijeti argumente koji podupiru tvrdnju da život počinje začecem, što je neodvojivo od pitanja zaštite ljudskih prava. Najpoznatiji slučaj koji je vezan uz pobačaj je onaj u SAD-u; *Roe vs. Wade*, kada se pobačaj legalizira bez obzira na razlog. Također, pitanje pobačaja sigurno utječe i na ekonomsku stabilnost države kada se uzima u obzir mirovinski sustav, radna snaga, opseg državnog proračuna i dr.

Embrij je, unatoč svim naporima suvremene znanosti da tvrdi drugačije, ljudsko biće. Ono nastaje začecem i u procesu njegova oblikovanja i razvoja nema kvalitativnih skokova jer se konstantno radi o istom biološkom tijelu. Četiri su znanstvene činjenice koje potvrđuju nastanak života začecem, a koje se u suvremenom društvu odlučno ignoriraju e kako bi svijet mogao uživati život zabave ne razmišljajući o posljedicama.⁹⁴ Moguće je, na temelju prethodnih poglavlja, zaključiti kako je povećani broj pobačaja posljedica hiperseksualizacije društva koju prati rodna ideologija. Na godišnjoj se razini globalno izvrši preko četrdeset milijuna pobačaja⁹⁵.

Najveći broj pobačaja vrši se u zemljama u razvoju, odnosno 88% svih pobačaja prema podacima WHO-a. Zašto ondje odlaze velike organizacije (poput IPPF-a, Gates & Melinda Foundation, UNFPA i dr.) odgovor možda leži u strategiji Henry Kissingera pod nazivom NSSM 200⁹⁶. Naime, dokument raspravlja o sigurnosti SAD-a kao čimbeniku ovisnom o

⁹² Marušić, Matko. Osobni intervju. 12.2.2021.

⁹³ Vidi Dreher, Rod, 2019. *Benediktova opcija: strategija za kršćane u postkršćanskom svijetu*. Split: Verbum

⁹⁴ Vidi Lucas, Ramón L., 2007. *Bioetika za svakoga*. Split: Verbum, str. 117-131.

⁹⁵ <https://www.worldometers.info/abortions/>

⁹⁶ Kissinger, Henry (1974) *Implications of Worldwide Population Growth For U.S. Security and Overseas Interests* [online]. Washington D.C.: National Security Council. Dostupno na: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PCAAB500.pdf [20.5.2021.]

porastu broja stanovništva u zemljama u razvoju (ili LDC kao američki akronim za Least developed countries), posebice u Africi. S tim u vezi, postoje mnoga svjedočanstva o tome kako se tkiva pobačene djece prodaju u svrhu istraživanja i da je IPPF u Africi pronašao i financijsku korist od svoje prisutnosti.⁹⁷

Razlog zašto je nastala strategija NSSM 200 možda je svjesnost o tadašnjem duhu vremena u kojemu je seksualna revolucija dovela do sve većeg uživanja plodova kulture koju je obogatilo kršćanstvo svojim naukom i koje je stvorilo društvenu energiju koja se kanalizirala upravo prema razvoju i napretku. S tim u vezi, sve veća industrijalizacija i globalizacija dovela je do prezaposlenosti u smislu sve veće okupiranosti pojedinca poslom i uspjehom. Duh je vremena tada odgovorio manjom stopom plodnosti, manjim prinosom mladog stanovništva koje u budućnosti može biti ugroženo od strane afričkog stanovništva i *baby boom*-om u muslimanskim zemljama (potonje se pretežito odnosi na europski kontinent). Prema proračunima, do 2050. godine broj stanovništva u Europi neće biti ni trećina broja stanovništva onoga u Africi, što može rezultirati (a evidentno je već zadnjih deset godina) velikim migracijama u europske zemlje poput Njemačke, Francuske, Španjolsku, Portugal i druge⁹⁸.

8.1. Statistički podatci i demografske projekcije

Prema podacima UFI-e u svijetu je od 1980. do danas izvršeno preko milijardu i četiristo milijuna pobačaja, uzevši u obzir da su to oni koji su registrirani⁹⁹. Institucije su u sklopu reproduktivnih prava progurali i pravo na abortus što prati i pravo na besplatnu kontracepciju što dodatno doprinosi smanjivanju broja novorođene djece.

Demografske projekcije UN-a i Eurostata pokazuju veliki porast starog stanovništva. Prema statistikama Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske do 2061. na razini cijele države broj stanovništva će se smanjiti na 3,8 mil. stanovnika, od čega bi mlađih od četrnaest godina bilo 500 tis., onih starijih od petnaest godina 2,2 mil., a onih iznad šezdeset pet 1,1 mil. Ukoliko se gleda u postotcima, onih starijih od petnaest bi bilo 57%, a onih starijih od šezdeset pet 29%.¹⁰⁰ Pojedine studije pokazuju da će u Hrvatskoj do 2050. porasti stopa demografske i ekonomske ovisnosti, čime se želi uputiti na zaključak da će na jednu zaposlenu osobu biti

⁹⁷ Vidi Nathanson, Bernard, 2009. *Iz smrti u život*. Split: Verbum, str. 179-186.

⁹⁸ Vidi Buchanan, Patrick J., 2003. *Smrt zapada*. Zagreb: Kapitol, str. 107-110.

⁹⁹ Vidi Matulić, Tonči, 2008. *Metamorfoze kulture*. Zagreb: Glas Koncila, str. 449.

¹⁰⁰ Vidi Grizelj, M., Akrap, A. (2011) *Projekcije stanovništva Republike Hrvatske od 2010. do 2061* [online].

Zagreb: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. Dostupno na:

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Projections/projekcije_stanovnistva_2010-2061.pdf [22.2.2021.]

gotovo dvije neaktivne u dobi od 65 i više¹⁰¹. U prilog tome, otežavajuća je činjenica da je Hrvatska zemlja niskog fertiliteta, visoke stope demografskog starenja stanovništva i velike migracije.¹⁰²

Statistike Eurostata pokazuju da žene u EU rađaju sve manje djece, što za posljedicu ima usporavanje prirodnog prirasta i udio u doprinosu visoke stope mortaliteta. 2014. godine gruba stopa nataliteta u EU-28 iznosila je 10,1 rođenih na tisuću stanovnika, gdje je najviša iznosila 14,6 u Irskoj, a 10 ili manje u istočnom i južnom dijelu Europe. Najniža je pak iznosila 7,0 rođenih na tisuću stanovnika u Italiji i Portugalu iste godine. Navodeći tako smanjivanje stope plodnosti, u EU-28 stopa je iznosila 1,58 živorođene djece na tisuću stanovnika 2014. godine. Instrumentalizacija spolnosti i duh vremena u kojemu se nalazi Zapad doprinio je upravo smanjenju stope plodnosti, iako se u objašnjenju statističkih podataka navodi da su stope plodnosti često bile više u onim državama u kojima je oslabljena institucija obitelji; uobičajena nestabilnost parova i visoke stope rastava. Ipak, daljnji tekst razlaže da se razlike u regionalnoj plodnosti mogu „povezati s nizom čimbenika, među ostalim: s društveno-gospodarskom strukturom stanovništva (primjerice stjecanje obrazovanja, zaposlenost, dohodak ili dob), mjestom prebivališta (primjerice dostupnost infrastrukture, jedinice za brigu o djeci ili tržište nekretnina) ili kulturnim faktorima (primjerice religijska vjerovanja i običaji, odnos prema rađanju izvan braka ili odnos prema kontracepciji)“¹⁰³. Dakle, takav statistički podatak nije i ne može biti valjan argument kojim se koriste „hodničari“ kada govore o instituciji obitelji kao nevažnoj i zastarjeloj.

Odgovor na pitanje zašto je visoka stopa plodnosti u područjima oslabljene institucije obitelji dolazi predočenjem prethodnih poglavlja u kojima se nazire objašnjenje. Naime, hiperseksualizacijom društva nastoji se odvojiti spolnost od njene izvorne svrhe – biti u službi ljubavi i prokreacije. Ono što je imperativ je zadovoljenje želja i nagona što sigurno ima posljedice – između ostalog „neželjenu trudnoću“, a neželjenu upravo iz razloga jer kvari svijet zabave i užitka.

¹⁰¹ Vidi Nestić, Danijel, i ostali (2006). *Analiza dugoročnih fiskalnih učinaka i demografskih promjena: studija*. Zagreb: Ekonomski institut

¹⁰² Vidi Ivanda, Krešimir (2017) Demografija Hrvatske: stanje, zablude i perspektive. *Političke analize*, 8(31), 10-15.

¹⁰³ Eurostat (2017). *Statistički podaci o stanovništvu na regionalnoj razini*. Posjećeno 25.2.2021. na mrežnoj stranici Eurostata: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Statisti%C4%8Dki_podaci_o_stanovni%C5%A1tvu_na_regionalnoj_razini&oldid=362957

Sve ono što može rezultirati obavezom smatra se nepoželjnim, posebice osnivanje obitelji. Stoga, ne čudi da se najviše djece rađa u izvanbračnim zajednicama o kojima mnogi autori iz područja psihologije i sociologije ustvrđuju mnoge poteškoće tijekom njihova odrastanja. Turska, kao muslimanska zemlja, je primjer kako *kulturni faktori* utječu na obitelj. Prema navedenoj statistici, 29 regija bilježi stope plodnosti od 2,10 a 13 regija 1,90 i više, dok su najviše stope plodnosti zabilježene u regijama Sanliurfa (4,52) i Sirnak (4,22).

Prema podacima UN-a u razdoblju od 1950. do 1975. rađalo se u prosjeku 2,49 živorođene djece po ženi u Europi (što podrazumijeva sjevernu, istočnu, južnu i zapadnu Europu). Od 1980. do 2020. stopa plodnosti je ispod 2,0 i takva se očekuje do 2060. Promatrajući period od 2000. do 2100. na svakih sto stanovnika bio je udio 65,3 stanovnika u dobi 20-69, dok će do završne godine taj broj pasti na 55,7. Udio starog stanovništva 70+ koji je početne godine činio 10,2 na sto stanovnika, do završne će godine činiti 24,9. Promatrajući podatke o ovisnosti starog stanovništva 65+ o populaciji 20-64 u periodu od 2020. do 2100., na svakih sto stanovnika u starosti 20-64 udio onih koji ovise o njima će do završne godine činiti 60,7, što je skoro duplo od onoga broja u početnoj godini koji je iznosio 32,0.¹⁰⁴

9. PRAVO I PRAVDA

Prethodna poglavlja dala su naslutiti pojedine kontradiktornosti suvremenog svijeta, posebno u području ljudskih prava. Naime, opće je poznato kako se „nova ljudska prva“ prepoznaju i priznaju na temelju odluke većine ili u današnjem svijetu na temelju angažmana manjine u suradnji s proizvođačima normi. Ljudska prava ne bi smjela biti predmet konsenzusa upravo iz razloga jer ona postoje samim postojanjem osobe i potvrđuju se u njenom dostojanstvu. Uloga je države jedino prepoznati i priznati ljudska prava koja su, samim time što su ljudska, univerzalna. Već navedenom izjavom Hillary Clinton da su gay prava ljudska prava i da su ljudska prava gay prava, stavlja se manja skupina ljudi u povlašteni položaj u odnosu na ostale dionike društva. Odgovor na pitanje po čemu se razlikuju LGBTIQ+ skupine je sadržan u tome da su jednakiji od drugih i da njihova prava u sudskoj praksi vrijede više od prava koja vrijede za sve. Samo primjer da nevladine organizacije i civilna društva koja su slobodna slati međunarodnim institucijama tajna izvješća¹⁰⁵ (o razini implementacije gay prava ili o slučajevima gdje se istima krše njihova nova pripadajuća prava, pri čemu je teret dokaza na

¹⁰⁴ United Nations (2019). Posjećeno 20.5.2021. na mrežnoj stranici United Nations:

<https://population.un.org/wpp/DataQuery/>

¹⁰⁵ Vidi Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija*. Split: Verbum, str. 129-130.

tuženiku) dobar je pokazatelj na koji se način zastupa pravda, odnosno u čije se ime čini nepravda nad većinom.

Pravo na priziv savjesti, slobodu vjeroispovijesti, slobodu govora, pravo djece na roditelje, pravo roditelja na odgoj djece i dr. sve se više zatiru u korist novih ljudskih prava. Dakle, može se zaključiti da su nova ljudska prava u kontradiktornosti s temeljnim ljudskim pravima. Kako bi se razvidno bolje moglo razumjeti problematiku, u ovom će se poglavlju najprije krenuti od osnova – temelja ljudskih prava i temeljnih ljudskih prava.

9.1. Temelji prava

Govor o temeljima ljudskih prava u današnjem je svijetu bitno drugačiji u odnosu na vrijeme Antike, Srednjeg vijeka i vremena unazad osamdeset godina. Naime, pojam ljudskih prava nastaje u modernim političko-pravnim teorijama koje bi trebale osigurati svakome čovjeku stanovita prava, odnosno svakome čovjeku jednaka prava koja su prepoznata i priznata drugom. Ako se pravni pozitivizam opiše kao „pravac koji takvu distinkciju [superiornost prirodnog nad pozitivnim pravom] ne priznaje i koji tvrdi da nema drugog prava pored pozitivnog“¹⁰⁶ onda je evidentna problematika pravnog pozitivizma.

Podsjećajući na određenje države iz trećeg poglavlja, moguće je bolje razumjeti i u ovom poglavlju zašto je poimanje slobode ključno i za pravno područje. Pozitivističke su kritike protiv jusnaturalizma historicističkog karaktera kojim se ne prihvaćaju apsolutne i univerzalne vrijednosti. Ukazujući na nepostojanje univerzalnih načela, pravni pozitivizam tvrdi da su tada jedini kriterij za osudu stanovitog dobra ili zla proizvođači normi ili država. Dakle, nepostojanje određene „nadnorme“ kojoj bi se pravni pozitivizam podlijegao, odnosno njegovi sljedbenici, dovodi do današnjeg vremena kada moralne dileme jedino može razriješiti država time što bi se prisilno morali slijediti propisani zakoni koji se drže pravednima samim time što su važeći.¹⁰⁷

Već u Hobbesovoj koncepciji evidentno je da pojedinci nisu dostatni sami zaštititi svoja prava, stoga svoja neotuđiva prava prenose na suveren ili državu koji štite prava svakoga čovjeka. Uzevši u obzir distinkciju koja se nalazi u određenju države uputno je primijetiti kako se državu ne smatra pojavom koja postoji poradi sebe već poradi onih koji su se udružili kako bi uredili i očuvali vlastito življenje. Država postoji izričito kao institucionalna nadgradnja zajednice

¹⁰⁶ Bobbio, Norberto. (2017). Jusnaturalizam i pravni pozitivizam. *Revus* [Online], 26/2015, 19-32. DOI: <https://doi.org/10.4000/revus.3409>

¹⁰⁷ Usp. Bobbio, Norberto. (2017). Jusnaturalizam i pravni pozitivizam. *Revus* [Online], 26/2015, 19-32. DOI: <https://doi.org/10.4000/revus.3409>

putem koje zajednica uređuje unutarnje odnose, odnosno nadgradnja kojom je osigurana zadovoljavajuća minimalna razina konsenzusa. Ako se ti odnosi pravno uređuju načelima pravnog pozitivizma onda je sigurno da će postojati „norme koje su važeće i nepravedne“, odnosno „norme koje su pravedne i nevažeće“¹⁰⁸.

Temelji prava danas jesu država i proizvođači normi, odnosno njihova volja, pri čemu je zastupljen etički relativizam. Pokušajem da se objasni na koji način funkcionira pravni pozitivizam može se zaključiti kako se danas stanovita ljudska prava priznaju sukladno suvremenim zbivanjima, a norme koje proizvođači propisuju moraju se slijediti bez obzira na njihovu pravednost ili etičku ispravnost. Ovaj rad ne poriče nužno postojanje pravnog pozitivizma, već navodi na zanemarivanje naravnog prava u procesu nastajanja normi koji bi trebao biti oslonac i temeljno ishodište pozitivnog prava. Dakle, moguća je kompatibilnost naravnog i pozitivnog prava u slučaju kada naravno pravo djeluje tako da ocjenjuje pravednost zakona, a pozitivno tako da tumači zakone poradi bolje praktične primjene¹⁰⁹. U suprotnom, pozitivno pravo važe kako suvremeno zbivanje kaže.¹¹⁰

Ukoliko norme koje se odnose na zaštitu i propagiranje ljudskih prava nisu utemeljene na dostojanstvu osobe, ne može se govoriti da nešto jest ljudsko pravo. Primjeri kodificiranih prava su Opća deklaracija o ljudskim pravima i Helsinški završni akt¹¹¹ usvojen na Konferenciji o europskoj sigurnosti i suradnji 1975., a koji eksplicitno navode temelj svakog prava – čovjeka i njegovo dostojanstvo.¹¹²

9.2. Temeljna ljudska prava

Dolazeći tako do pojma novih ljudskih prava koja se ne temelje na univerzalnom moralu i dostojanstvu osobe, vidljivo je da su mnoga nova ljudska u izravnom sukobu s temeljnim ljudskim pravima kao što je već navedeno u početku ovoga poglavlja. O toj inkompatibilnosti bivša hrvatska zastupnica u Europskom parlamentu Marijana Petir rekla je:

„Svim su ljudima sva prava zajednička jer samo ono što je zajedničko može predstavljati neko pravo, stoga, ljudska prava da bi uopće postojala, moraju biti univerzalna. Većina ne može odlučiti što god joj se sviđa i podjarmiti manjinu jer bi to bilo protiv pojma ljudskih prava iz

¹⁰⁸ *Ibid.*

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ Vidi Matulić, Tonči, 2008. *Metamorfoze kulture*. Zagreb: Glas Koncila, str. 631.

¹¹¹ Vidi *Helsinški završni akt* (2018) Dostupno na: [https://fer.org.rs/wp-content/uploads/2018/11/helsinski_završni_akt.pdf](https://fer.org.rs/wp-content/uploads/2018/11/helsinski_zavrсни_akt.pdf) [10.5.2021.]

¹¹² Vidi Fuček, Ivan, 2008. *Moralno-duhovni život: Pravo, pravda*. Split: Verbum, str. 18, 22-26.

kojih zakonodavstvo crpi svoj autoritet. Nitko se ne može pozvati na ljudska prava da bi uskratio ljudska prava drugima no država može zbog općeg dobra razumno regulirati život svih pojedinaca u zajednici i to čini zakonom. Zakon ne bi mogao funkcionirati kada se ne bi odnosio na cijelo društvo. Svi zakoni podupiru neke moralne standarde, što ne znači da svi moralni standardi moraju imati podršku zakona. Uvođenjem novih ljudskih prava poziva se na načela poštivanja individualne autonomije pojedinca što dovodi do odbacivanja moralnog zakona. Zakon se treba primjenjivati na sve jednako, unatoč osobnim željama pojedinaca a jednakost pred zakonom ne bi smjela podrazumijevati da se svakog podržava u svemu što poželi učiniti. Postoje zakoni koji postavljaju pravila što se traži od osobe ukoliko želi biti primjerice profesionalni vojnik. Ako neki ne udovoljavaju tim uvjetima, država neće zbog njih osnovati posebnu vrstu vojnih snaga kako bi u njima služili oni koji ne mogu obavljati dužnost vojnika. Isto je primjerice i s brakom koji je također važna institucija. Zakonsko omogućavanje brakova koji nisu utemeljeni kao zajednica muškarca i žene (za one koji ne mogu ili ne žele ispunjavati dužnost pravog braka), poništava svrhu same institucije. Stoga treba oprezno pristupiti uvođenju novih ljudskih prava jer ona ne samo da mogu biti u sukobu s temeljnim ljudskim pravima, već mogu voditi njihovom dokidanju.“¹¹³

Kako bi se zaštitila ljudska prava od „inflacije“ nužno je razborito prepoznavanje i priznavanje određenih prava kao ljudskih. Može se zaključiti kako su homoseksualni lobiji i „hodničari“ našli način za ostvarenje svojih ciljeva putem pravnog pozitivizma.

10. ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA

Prvo temeljno pravo je pravo na život. U kontekstu ovoga rada ovdje će se ograničiti govor o pravu na život na određeni aspekt, a to je zaštita nerođene djece. Ako se nastavi kultura pobačaja i nerađanja, Zapadu prijete velike seobe stanovništva iz islamskih područja koji će posljedično promijeniti cijelu strukturu stanovništva, a koje će između ostalog nastati kao potreba za radnom snagom. Ono što može potkrijepiti tvrdnju velikih seoba prije svega su već navedena paralelna društva u određenim zemljama članicama EU, pri čemu je potrebno uzeti i spomenuti veliki porast stope plodnosti u muslimanskim društvima čiji rast može zahvaliti, između ostalog, vjerskom učenju islama.

Pravo na život nerođenog djeteta ne smije biti predmetom konsenzusa iz jednog očitog razloga; radi se o tuđem životu. Bez ulaženja u ine filozofije o početku života i osobe, znanost je iznijela

¹¹³ Petir, Marijana. Osobni intervju. 22.10.2020.

nebrojeno puta mnoge dokaze o nastanku života od začeca, a koji bi trebao trajati do prirodne smrti. Jedan od primjera iz područja medicine može se navesti stručno mišljenje šest članova povjerenstva za definiranje početka života gdje zaključuju početak od začetka¹¹⁴. Kada bi se hipotetski sučelilo pravo na život i pravo na slobodu izbora u slučaju pobačaja onda je dovoljno postaviti situaciju na sljedeći način:

Ako se pretpostavi slučaj da trudnoj ženi umre suprug (čiji su roditelji preminuli i nema braće ni sestara) tada se, prema zakonu o nasljeđivanju u Republici Hrvatskoj nerođeno dijete smatra već rođenim ukoliko se radi o njegovim interesima (*nasciturus pro iam nato habetur, quotiens de commodis eius agitur*), odnosno vrijedi pravna fikcija kako bi ono moglo ostvariti prava pod uvjetom da se rodi živo. Dakle, nerođeno dijete ostvaruje pravo na nasljedstvo kako bi se pitanje nasljedstva moglo riješiti iza smrti pokojnika, a rođenjem će ostvariti pretpostavku i pripast će mu kao nasljedniku dio nasljedstva koje mu je prethodno zagarantirano. U svrhu sučeljavanja dva prava, neka se pretpostavi da se žena odlučila pobaciti dijete kako bi zadržala cjelokupni imetak. Potrebno je podsjetiti na sljedeće; za dijete se pretpostavlja da je rođeno živo i tako se štite njegova prava koja kasnijim rođenjem ostvaruje, a do njegove punoljetnosti po pitanju upravljanja imetkom ima pravnog zastupnika (socijalnu ili neku drugu službu). Uloga pravnog zastupnika je štititi ostvarena prava i imetak koji je njima naslijeđen od zloupotrebe druge strane. Prema zakonu, ženi pripada sav imetak budući da pokojniku nisu živi roditelji koji bi mogli naslijediti dio imetka. Postavlja se pitanje može li se ženu tužiti zbog abortusa učinjenog poradi ekonomskog probitka, odnosno može li se abortus u tom slučaju smatrati ubojstvom iz koristoljublja ukoliko se uzima u obzir prethodna pravna fikcija? U pravu je, naime, nebitno zašto se dijete nije rodilo, a optužnicu nije moguće podići jer presumpcija ne vrijedi u kaznenom već samo u nasljednom pravu. Ukoliko se i pretpostavi da je ženu moguće tužiti i da optužnicu podiže državno odvjetništvo koje je u mogućnosti dokazati namjeru žene, što bi u tom slučaju prevladalo; pravo na izbor ili pravo na život nerođenog djeteta koje se imalo roditi i ostvariti prava, ali je u tome spriječeno? Postavlja se pitanje, dakle, koje pravo ima prvenstvo; temeljno pravo na život ili novoproglašeno pravo na izbor.

Prava na slobodu mišljenja, savjesti, vjeroispovijedi i pravo na slobodu govora danas se zatiru u slučaju neistomišljenika. Ono što može ići u prilog iznesenoj tvrdnji su prethodna poglavlja u kojima se jasno očituje, ili barem kontekstualno uočava, kršenje tih prava. Posebno u slučaju prava na slobodu govora kada se tko god usudi izraziti stav protiv LGBTIQ+ zajednice biva za

¹¹⁴ Zurak, N. (2009) *Stručno mišljenje* [online]. Zagreb: prolife.hr. Dostupno na: <https://www.prolife.hr/wp-content/uploads/2017/03/Strucno-misljenje-Povjerenstva-2009.pdf> [22.4.2021.]

to primjereno kažnjen zbog nedovoljno uvažavanja drugih, odnosno onaj tko zbog svoje savjesti i njezinih vlastitosti ne može izvršiti zahtjev upućen od strane pripadnika LGBTIQ+ zajednice biva vučen po sudovima (primjer slučajeve „gay torti“). Onaj tko želi „ćudoredne dužnosti ljubavi prometnuti u zakonske paragrafe“ dovodi državu do krajnjih granica izdržljivosti s obzirom na to da „zakoni koji bi se htjeli stvoriti o bratskoj ljubavi, na svim bi poljima uništavali opravdanu slobodu“. Dakle, jedino je religiji moguće promicati i zahtijevati gajenje bratske ljubavi prema bližnjemu, u suprotnom država prisilno navodi što crpi sredstva prisile i birokratski aparat. Kada se država trudi da sama čini sve onda se takvo što protivi naravnom pravu i u konačnici rezultira općim ropstvom.¹¹⁵

Nadovezujući se na prethodno spomenuta prava, na njih je usko vezana i zaštita od diskriminacije. Naime, Načela iz Yogyakarte¹¹⁶ traže od država da se iz prosudbe onoga što propisuje i uređuje javni red i javni moral isključi javno izražavanje LGBTIQ+ zajednice u svom njenom promiskuitetu. Takav zahtjev je po sebi diskriminatoran za ostale članove društva koji podliježu pravilima javnog reda i morala. Primjera radi, ukoliko heteroseksualni par razvratnim ponašanjem u parku ugrožava javni red i moral za to bi bio primjereno kažnjen, a ukoliko pripadnik LGBTIQ+ zajednice svojim ponašanjem ugrožava javni red ili pak moral on za to ne bi trebao biti kažnjen. Dakle, onaj tko je određene seksualne orijentacije ne podliježe presudi javnog reda i morala, kao što je to pokazao slučaj Lawrence vs. Texas.

10.1. Nova ljudska prava

Popis novih ljudskih prava koji svakim danom biva sve duži često dolazi u kontradikciju s temeljnim ljudskim pravima. Ključno je prije svega priznati razvoj ljudske svijesti koja s novim naraštajima postaje sve opsežnija i sadržajnija na temelju kulturne stečevine. Stoga se i na području prava događaju mnoge promjene i nove ideje koje ne mare za etičko-moralno nasljeđe s obzirom na to da je pozitivizam Hansa Kelsena na svome vrhuncu.

Na pitanje smatra li da se danas donose zakoni koji se više ne temelje na objektivnoj istini ili dostojanstvu čovjeka već na suvremenim zbivanjima i trendovima koji su promjenjivi profesor Baskerville rekao je da se „zakoni danas često temelje na mišljenjima, a ne na činjenicama. Primjerice, zakoni se mogu temeljiti na navodnim „otkrićima“ koja zapravo nisu točna. Drugi opasan trend jest to što zakonodavci često pokušavaju usvojiti činjenice, kao da zakonodavno tijelo koje usvaja zakon čini nešto istinitim. Konačno, kazneno pravo sve se više temelji na

¹¹⁵ Vidi Mäder, Robert, 1928. Misli natražnjaka. Zagreb: Glasnik presv. Srca Isusova, str. 29-30, 44-46.

¹¹⁶ The Yogyakarta Principles. URL: <https://yogyakartaprinciples.org/principle-19/> [pristup: 5.5.2021.]

subjektivnim osjećajima ljudi koji tvrde da su žrtve, pa jedna osoba koja je „uvrijeđena” ili „u strahu” drugu osobu prikaže kriminalcem, čak i ako nije počinila nikakvo kazneno djelo.“¹¹⁷

Nova prava propagiraju mediji, svjetski politički akteri i grupe za pritisak od kojih su najpoznatija: pravo na pobačaj, pravo na spolnu slobodu bez obzira na usklađenost s naravnim pravom i samom naravi dostojanstva čovjeka, pravo na homoseksualni brak i pravo na eutanaziju. Dakako, pojavljuju se i novi trendovi koji promiču legaliziranje droge i njihovo neograničeno uživanje i to uz grupe potpore¹¹⁸, a isto tako i legaliziranje pornografije.

Kolizija temeljnih i novih prava je očigledna, stoga se postavlja pitanje koja su prava ispravna, a koja ne. Kada bi se nesvrhovita i nesvrshodna ponašanja proglasila ljudskim pravom tada bi ona bila u proturječju s dosadašnjim dokazanim i općepriznatim postavkama. Ljudska prava mogu biti ili ona koja su ukorijenjena u dostojanstvu čovjeka ili nova ljudska prava. Ne mogu se i jedna i druga garantirati „na crti očite proturječnosti“.

Ako prvonavedena nisu ispravna, tada se prevarila sveopća svijest ljudske civilizacije tijekom tisućljeća koja je kodificirana u međunarodnim pravnim dokumentima. Tada su u zabludi i veliki filozofi i opće misli svih kultura i religija, pa čak i Katolička crkva, odnosno kršćanstvo uopće. U tom slučaju to budi veliko nepovjerenje u ljudski razum i sposobnost prosuđivanja kako prijašnjih generacija tako i sadašnje. Dakle, veliki bi apsurd bio da je u krivu cjelovita duhovna kulturna stečevina.¹¹⁹

Kako bi se, dakle, zaštitila ljudska prava potrebno je najprije njihovo definiranje, odnosno prepoznavanje što jesu ljudska prava i na koji način ih zaštititi. Prijedlog procesu proglašavanja nekih prava pravima mogao bi biti da taj i takav proces treba podrazumijevati: *prepoznavanje* (ukazivanje na potrebe ili određene situacije), *priznavanje* (postoji nešto što je potrebno urediti priznajući time razumnost, korisnost, nepromjenjivost i usklađenost s naravnim pravom) , *prihvatanje* (prihvatanje od strane društva i znanosti) i *proglašavanje* („4P“ princip).

11. UTJECAJ NA OBITELJ

Na koji je način utjecala suvremena kultura na obitelj kao osnovnu instituciju čija je primarna zadaća uredna proizvodnja i reprodukcija društva i njegove kulture koja se, ili bi barem trebala,

¹¹⁷ Baskerville, Stephen. Osobni intervju. 20.3.2021. Prijevod autora

¹¹⁸ Vidi Fireside project. URL: <https://firesideproject.org/> [pristup: 22.5.2021.]

¹¹⁹ Usp. Fuček, Ivan, 2008. *Moralno-duhovni život: Pravo, pravda*. Split: Verbum, str. 61-63.

prenositi s jedne generacije na drugu može se u finalnom poglavlju bolje razumjeti s obzirom na prethodna poglavlja i iznesene tvrdnje u njima.

Slika tradicionalne obitelji znatno se promijenila s obzirom na sve veći broj razvoda, pobačaja, smanjenjem broja sklopljenih i sretnih brakova, smanjenom stopom rađanja, nepostojanjem unutarobiteljskog hijerarhijskog odnosa, ali i nemogućnosti roditelja da odgajaju vlastitu djecu. Također, utjecaj homoseksualnih lobija mijenja poimanje obitelji šteteći tako onima koji su nedužni – djeci. Kriza obitelji, potrebno je priznati, nije samo rezultat navedenih revolucija u ovome radu. Ono što nadopunjuje sveopću sliku krize obitelji je ono što se može imenovati jednom riječju – modernitet.

U suvremenom svijetu, prema podacima United Families International, svake godine u SAD-u sto tisuća djece doživi rastavu roditelja, dok se u 2013. godini milijun i šesto tisuća djece rodilo izvanbračno. Modernitet kao atmosfera zabave i užitka potvrđuje, u ovom slučaju, zakonitosti koje je ustvrdio J.D. Unwin.

Podsjećajući se na poglavlje o feminizmu kao pokretu za emancipaciju žena koje su ognjište svakog doma može se, prema Unwinu, iznijeti kako je u svakom povijesno promatranom društvu postojala inicijativa za priznavanje prava ženama kako bi se uspješno izjednačile s muškarcima. Ono što je u svakom povijesnom nastojanju žena da ostvare svoja prava problematično nije sama inicijativa već posljedice inicijative, odnosno veća razina seksualnih mogućnosti. Takvo što je u svakoj civilizaciji i kulturi imalo za posljedicu nova pravila vjenčavanja i pogleda na brak od strane žena, ali i muškaraca. Kulturno je propadanje, dakle, vezano uz pitanja ženskih prava upravo zbog ostvarivanja sve veće spolne slobode muškaraca i žena što posljedično uzrokuje „pad društvene energije“. Ondje gdje je veća razina spolne slobode niža je razina morala, a ondje gdje je niska razina morala smanjuje se i razina osobne odgovornosti.¹²⁰

Osim utjecaja homoseksualnih lobija i feminizma na obitelj, potrebno je sažeti poglavlje rodne ideologije i njenog utjecaja na instituciju obitelji o čemu gospodin Matko Marušić navodi da su posljedice rodne ideologije i primjene novih škola mišljenja od strane seksualnih pedagoga „uništenje obitelji. To se jasno vidi već danas, čak i u Hrvatskoj. Pritom je važno znati ovo: oni koji to rade u međuvremenu čuvaju svoje obitelji i misle na svoje potomstvo! Prije nego što prihvate njihova uvjerenja da „brak („papir“) nije važan“, da „žena ima pravo ne rađati djecu“, ljudi bi trebali razmisliti što to znači za njih osobno. A znači puno više nego se čini!

¹²⁰ Unwin, Joseph D., 1934. *Sex and culture*. London: Humphrey Milford

Primjerice, upravo „sekularna“ teorija evolucije kaže da je zauvijek zatrt onaj koji se nije razmnožio. Jer je svako ljudsko biće jedinstveno u povijesti čovječanstva. Pa, dobro, neka onda oni koji to prihvaćaju – prihvate i taj svoj svemirski, zemaljski i ljudski nestanak, besmislenost života, općeg i vlastitog.“¹²¹

11.1. Prava djeteta nasuprot prava homoseksualaca na dijete

Ne dotičući se slučajeva pederastije i pedofilije, potrebno je u kontekstu obitelji spomenuti i prava djeteta koje je izričito plod odnosa između muškarca i žene. Očigledno je da se obitelj ne može spominjati ukoliko se ne spominje i dijete, čijim rođenjem muškarac i žena u zajednici postaju obiteljska zajednica sukladno članku 16 Opće deklaracije o pravima čovjeka (1948.).

Umjesto prava djeteta na roditelje, homoseksualni su lobiji iskali prava homoseksualaca na imanje djece. Naime, takvo pravo je moguće ostvariti uz točno određene biološke preduvjete, koje homoseksualni parovi ne ostvaruju zbog već jasne sterilnosti svoje zajednice. Dakle, pravo na dijete ne može biti nazvano pravom jer ono nastaje činom spolnog odnosa između muškarca i žene, a jedino pravo koje iz takvog odnosa može biti definirano je pravo na odgoj djeteta.

Sučelice gay pravima, prava djeteta su zasigurno jedna od uzvišenijih prava s obzirom na to da djetetu podliježu roditelji do njegove osamnaeste godine života. Svako dijete ima pravo na oca i majku, a u iskanim pravima homoseksualaca to se dječje pravo krši i niječe. Način kršenja tog prava vidljiv je i u posebnim „narudžbama“ djece od strane homoseksualaca u zapadnim zemljama koji surogat majkama plaćaju određene iznose za cijeli proces nošenja djeteta.¹²²

12. UTJECAJ NA EKONOMIJU

Na koji način utječe suvremena kultura na ekonomiju može se analizirati u više područja. Teško je, dakako, pokriti sva područja ekonomije, ali se može sukladno dosad navedenim posljedicama duhovne kulture načeti analizu u području zdravstva i mirovinskog sustava.

Kada se govori o području zdravstva može se početi od broja oboljelih osoba od HIV-a koji iznosi više od trideset osam milijuna u godini 2019. prema podacima UNAIDS-a. Sveukupno se u promatranoj godini u Europi, srednjoj Aziji i Sjevernoj Americi nalazilo četiri milijuna ljudi oboljelih od HIV-a, od čega se u istoj godini zarazilo oko dvjesto šezdeset tisuća ljudi u

¹²¹ Marušić, Matko. Osobni intervju. 12.2.2021.

¹²² Vidi Cook, Michael (2012). *Marriage leads to children - gay marriage leads to surrogacy*. Australija: The Sydney Morning Herald. URL: <https://www.smh.com.au/politics/federal/marriage-leads-to-children-gay-marriage-leads-to-surrogacy-20120718-22aco.html> [pristup: 12.3.2021.]

dobnoj skupini petnaest plus. Od tih brojki računa se da više od pedeset posto otpada na gay populaciju i njima povezane seksualne prakse. Primjer u Hrvatskoj jasno govori da se u periodu od 2010. do 2014. godine HIV-om zarazilo 396 osoba, od čega se 325 ljudi zarazilo homoseksualnim odnosom, što čini približno osamdeset posto ukupnog broja.

Zašto se primjer HIV-a uzeo kao prvobitni je zato što se za njegova istraživanja u zemljama niskog i srednjeg bruto nacionalnog dohotka per capita, službeno, izdvaja približno devetnaest milijardi dolara. UNAIDS naglašava da je potrebno povećanje tog iznosa na približno trideset milijardi dolara. No, ponajprije je interesantno kako UNAIDS ne pruža podatke o tomu koliko zemlje s visokim bruto nacionalnim dohotkom per capita izdvajaju za HIV istraživanja. Postoji određena nekonzistentnost u definiranju prioriteta. Naime, UN propagira velike seksualne slobode, ali isto tako želi zaštititi (seksualno) zdravlje pojedinaca. Postoji samo jedan način, sudeći prema navedenim statistikama; promicati zdravo življenje pojedinaca sukladno određenim normama ili poticati nastrana i protuprirodna ponašanja, odnosno ponašanja koja štete čovjeku na fizičkom, psihološkom i duhovnom planu, što zasigurno dodatno opterećuje zdravstveni sustav. Novac koji se izdvaja za liječenja raznih bolesti, u ovom slučaju spolno prenosivih bolesti, dolazi od poreznih obveznika, kao i plaće prosvjetnih radnika koji nastoje u školama mijenjati mentalitet i ponašanje u djece.

Mirovinski sustav, kako se do sada moglo uvidjeti iz tvrdnji iznesenih na račun pobačaja i kulture ne rađanja, ne može ostati održiv iz očiglednog razloga; rađa se sve manje djece, a stanovništvo postaje sve starije. Dakle, sve je više onih koji će postati ovisni o jednom sustavu pomoći. Hrvatski je sustav za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti u 2005. godini financiran četrdeset posto iz državnog proračuna. Dugoročno gledano, niska stopa fertiliteta i posljedično tome postupno smanjivanje radno aktivnog stanovništva drastično će utjecati na mirovinski sustav.

Procjenjuje se kako bi se starenjem stanovništva i sve veće stope ovisnosti do 2050. godine povećali javni mirovinski izdatci za šezdeset četiri posto, odnosno takvi bi izdatci činili nepunih dvadeset posto BDP-a. Radi usporedbe potrebno je podsjetiti kako u Hrvatskoj dvadeset posto udjela u BDP-u ima turizam. Moguće je zaključiti da će biti potrebno smanjenje mirovina kako bi se smanjili mirovinski izdatci što dovodi do novog problema – povećana stopa siromaštva.¹²³

¹²³ Vidi Nestić, Danijel, i ostali (2006). *Analiza dugoročnih fiskalnih učinaka i demografskih promjena: studija*. Zagreb: Ekonomski institut

Još jedna mogućnost koja nije privlačna je povećanje poreza za nekoliko desetaka postotnih bodova kako bi se uspješno isplaćivalo mirovine.

Pitanje mirovinskog sustava u europskim zemljama riješeno je, između ostalog, uvozom radne snage i većim propuštanjem migranata s ciljem da ih se zaposli u potrebitim sektorima. Kada se govori o većoj razini propusnosti migranata ovdje će se rad fokusirati na muslimanske migrante s obzirom na velike brojeve terorističkih napada učinjenih od strane pripadnika muslimanske zajednice.

13. UTJECAJ NA SIGURNOST

Zaključnim poglavljem skreće se pažnja na introspekciju. Kao što je u uvodu navedeno, postoje vanjske i unutarnje ugroze sigurnosti. Vanjske se, naime, relativno jednostavnije detektiraju, dok se na unutarnje ugroze države rijetko kada osvrću. Promatrano s pojedinačne razine, čovjek je sebi najgori neprijatelj jer od sebe ne može pobjeći. Ako se tome pribroje društvene norme, državni zakoni, religija i na koncu sve ono što je oblikovalo identitet ili sebstvo može se zaključiti da vrlo lako može doći do iskrica u sudaru dva dijametralno različita pojedinca ili aktera u međunarodnom sustavu. Mnogi su teroristički napadi motivirani „grešnošću“ Zapada, odnosno kulturom i vrijednostima koje Zapad proklamira. Potrebno je prisjetiti se europske disocijacije koja je, vjerojatno dovoljno dobro, opisala odmak Europe od kršćanstva, odnosno Zapada uopće, a o čemu je najjasnije progovorila Pariška izjava¹²⁴.

Europski integracijski procesi su, zbog svojih političkih ili gospodarskih implikacija, doveli Europu do ruba izdrživosti¹²⁵.

U SAD-u je od 2000. godine do 2011. uspješno počinjeno 175 terorističkih napada s tisuće mrtvih. Čestito bi bilo spomenuti da cjelokupan broj napada nije počinjen samo od strane islamističkih skupina već i od aktivista za zaštitu životinja, prirode i *pro-life* aktivista. Na području Europe se izvršilo 615 terorističkih napada, od kojih su se dva najteža dogodila u Madridu i Londonu od strane islamističkih terorističkih skupina.¹²⁶

¹²⁴ Grden, D. (2018). *Naraštaj 1968. je uništio, ali nije gradio: Pariška izjava jamči; moguće je vjerovati u Europu*. Zagreb: Glas Koncila. URL: <https://www.glas-koncila.hr/pariska-izjava-jamci-moguće-je-vjerovati-u-europu/> [pristup: 10.2.2021.]

¹²⁵ Usp. Stefanov, M., Polović, J. (2019). *Europa postaje najopasnije svjetsko žarište sukoba*. Zagreb: Motus d.o.o. URL: <https://www.geopolitika.news/analize/mario-stefanov-dr-sc-jadranka-polovic-europa-postaje-najopasnije-svjetsko-zariste-sukoba/> [pristup: 23.11.2020.]

¹²⁶ Usp. Šušnjara, Dujo. (2017) *Politika straha i terorizam: komparativna analiza protuterorističkih strategija Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država*. Magistarski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu

Kada se spominje zapadna introspekcija tada se misli na poticanje Zapada na preispitivanje vlastitih vrijednosti u suvremenom društvu, odnosno usmjeravanje Zapada na preispitivanje vrijednosti koje se nalaze u društvu, a rezultat su prelijevanja s vrha vlasti. Imajući na umu da ondje „gdje ima dima ima i vatre“, moguće je krivca za ugrozu sigurnosti pronaći i u samoj kulturi zapadnih zemalja, odnosno u društvenim akterima koji tvore kulturu. Poznat po svojoj iznimnosti, SAD izvozi svoje vrijednosti što se unutar islamskog svijeta okarakteriziralo utjelovljenjem arogancije, iskorištavanja i neodgovornog individualizma. Napori koji se ulažu u proklamiranje vladavine ljudskih prava u islamskom svijetu nemaju nikakva odjeka već upravo suprotno, jačaju i potvrđuju lokalne vrijednosti. Moguće je tako zaključiti kako se terorističke islamske skupine bore protiv intruzije vrijednosti koje su nastale kao rezultat odmaka od kršćanstva.¹²⁷

Osim što su razvijene zemlje na meti terorističkih napada, nužno je spomenuti i zemlje u razvoju gdje su posljedice izrazito veće tim više što je teže započeti oporavak. Interesantan je podatak da je svih devetnaest zemalja u Africi gdje je Islam religija većinskog stanovništva¹²⁸ na popisu zemalja u razvoju¹²⁹. Od ukupnog broja zemalja, međunarodne su institucije prisutne u većini njih, zajedno sa raznim zakladama od kojih se može ponovno izdvojiti Bill&Melinda Gates Foundation. Takva spoznaja daje naslutiti načine utjecaja u zemljama u razvoju.

Navodeći tako zemlje u razvoju s većinskim muslimanskim stanovništvom potrebno je i podastrijeti podatke o izvršenim terorističkim napadima prema Global Terrorism Database. U Somaliji je najaktivnija grupa Al-Shabaab koja vrši napade s velikim brojem žrtava koji od 2000. do 2017. broji oko deset tisuća mrtvih. Sudan je također mjesto utjecaja raznih terorističkih skupina pod čijim je napadima poginulo oko tri tisuće ljudi. U promatranom periodu je u Algeriji poginulo oko četiri tisuće ljudi nakon dvije tisuće izvršenih napada. Libija je u zadnjih deset godina doživjela dvije i pol tisuće terorističkih napada s preko dvije tisuće mrtvih.

Period u kojem se istraživalo pokazuje sve veći broj terorističkih napada sa sve većom učestalošću. Možda je korelacija, ali sve jačim utjecajem nove kulture zapada u nezapadnim

¹²⁷ Usp. Serafim, Ana. (2005) Terrorism – a cultural phenomenon?. *Connections* 4(1). URL: https://www.jstor.org/stable/26323151?seq=5#metadata_info_tab_contents [pristup: 18.9.2020.]

¹²⁸ Vidi Kiprop, Joseph. (2019). *African Countries With Islam As The Religion Of The Majority*. Quebec: Worldatlas. URL: <https://www.worldatlas.com/articles/african-countries-with-islam-as-the-religion-of-the-majority.html> [pristup: 23.4.2021.]

¹²⁹ Vidi List of developing countries (2018). URL: <https://isge2018.isgesociety.com/registration/list-of-developing-countries/> [pristup: 23.4.2021.]

zemljama sve je više rasla odbojnost koja se manifestirala na razne načine. Nemoguće je poreći da međunarodne i nevladine organizacije koje djeluju u ime ljudskih prava, posebice novih ljudskih prava, u islamskom svijetu donose nemire. Također, nije moguće dokazati uzrok terorističkih napada u zemljama Afrike, ali njihova motivacija i rezultati napada govore sami za sebe. Dakle, teroristički napadi izvršeni u zapadnim zemljama rezultat su američke i europske politike na području Bliskog Istoka i Afrike, a useljenici na europskom tlu osvećuju nepravde nanesene u svojim zemljama i svojim terorističkim činovima poručuju zemljama primateljicama na neprihvatljivost njihova političkog, socijalnog i kulturnog statusa.¹³⁰

Osim navedenih politika koje se provode od strane SAD-a i Europske Unije, može se govoriti i o islamizaciji Europe. Naime, započete seobe iz prenapučenih zemalja afričkog kontinenta prijete velikom promjenom u etničkoj strukturi. Promjena se najprije događa velikim migracijama u države Europske unije, s ciljem povećanja broja zaposlenih koji bi bili u mogućnosti plaćati porez čime bi se osigurali mirovinski sustavi pojedinih zemalja članica. U zadnjih nekoliko godina osjetne su tenzije u europskom društvu zbog pridošlica, zbog čega se Europa sve više paralizira od straha pred potencijalnim prijetnjama, a zbog čega se raspravlja o uspostavi zajedničke vojske. Drugi način kojim se pokušava doskočiti problemu je zabrana vjeroispovijesti, odnosno njeno strože reguliranje koje se poglavito odnosi na pripadnike religije islama. Time se, naravno, još više izaziva otpor u zajednicama koje stvaraju paralelno društvo.¹³¹ Treći način na koji se sve više oslanjaju zapadne zemlje, napose SAD, je da uvozom zapadnih vrijednosti u afrička područja konsolidiraju „kulturu smrti“, a čija je glavna značajka abortus, odnosno protunatalitetne mjere kojima se usporava porast broja stanovništva.

¹³⁰ Usp. Polović, J. (2020). *Terorizam – uzroci i posljedice*. Zagreb: Motus d.o.o. URL: <https://www.geopolitika.news/analize/dr-sc-jadranka-polovic-terorizam-uzroci-i-posljedice/> [pristup: 23.2.2021.]

¹³¹ Steele, J. (2000). *Fortress Europe confronts the unthinkable*. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2000/oct/30/jonathansteele> [pristup: 18.3.2021.]

ZAKLJUČAK

Sažeta deskripcija dinamike suvremene duhovne kulture imala je namjeru uputiti na istraživanje promjena u kulturi i njihova utjecaja na političke režime, ekonomiju i sigurnost. Time se smatra da ugroze sigurnosti, osim onih izvanjskih, treba potražiti u vlastitim suvremenim trendovima. Ako je rad uspio nešto naglasiti, onda bi to bilo upravo odvajanje Zapada od kršćanskih korijena koje je dovelo do suvremenih kretanja u društvu.

Kultura se, kao što je primjetno na početku rada, mijenjala s vrha vlasti da bi kasnije ta promjena evoluirala i znatno utjecala na politike zapadnih zemalja, odnosno forsirala određene teme kojima se politika u svojoj unutarnjoj i vanjskoj politici treba baviti. Takve teme su obrađene u samostalnim poglavljima *in extenso* kako bi se pokazala priroda tih tema koje svojim utjecajem ostavljaju drastične posljedice po društvo i uhodani sustav vrijednosti i sustave država.

Ono što je potrebno, štoviše nužno, je redefiniranje procesa priznavanja ljudskih prava sukladno ljudskom dostojanstvu koje bi trebalo biti polazišna točka u tom i takvom procesu. Zašto početi od toga, odgovor leži upravo u pravnoj moći ljudskih prava za koja se, kada su jednom priznata, mora osigurati i njihovo pridržavanje koje crpi ekonomije mnogih država. Sukladno tomu, ako su ta nova ljudska prava priznata nauštrb temeljnih ljudskih prava onda se zaključuje da se manje izdvaja za osiguranje temeljnih ljudskih prava e kako bi zalučene mase bile zadovolj(e)ne.

Drugi korak je da se na europskom tlu, u institucijama Europske unije, prizna kršćansko nasljeđe koje će bitno obilježiti europski duh. Priznavanjem religijske stečevine najvjerojatnije bi primirilo i islamske zajednice koje su svoj dom pronašle u zemljama članicama, dajući im tako nadu da ne žive u društvu koje je protivno njihovim religijskim uvjerenjima s obzirom na to da je lakše uspostaviti odnos između dvije religije na tragu bratske ljubavi i uzajamnog poštovanja. Dakle, prisilnim uspostavljanjem zajedništva kako ga želi postići Europa je u krajnju ruku apsurd imajući u vidu filozofske i političke struje kao dijelom moderniteta.

Potrebno je također iznova vratiti duh ljepote rađanja djece. Iako je takvo što teško postići s obzirom na individualizam, otuđenje pojedinaca i posljedica globalizacije. Moguće je uz ulaganje konstantnih napora u razvoj demografskih mjera nagrađujući višečlane obitelji e kako bi se vratio sjaj toj temeljnoj pretpolitičkoj instituciji. Jedino s pomlađivanjem strukture društva Europa ima osiguranu budućnost i stabilnost.

LITERATURA

- Barnard, Alan, 2000. *History and Theory in Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press
- Baskerville, Stephen. Osobni intervju. 20.3.2021. Prijevod autora
- Bobbio, Norberto, 1992. *Liberalizam i demokracija*. Zagreb: Novi Liber
- Bobbio, Norberto. (2017). Jusnaturalizam i pravni pozitivizam. *Revus* [Online], 26/2015, 19-32. DOI: <https://doi.org/10.4000/revus.3409>
- Brendan, Simms, 2016. *Europa; borba za nadmoć od 1453. do danas*. Zagreb: MATE d.o.o.
- Buchanan, Patrick J., 2003. *Smrt zapada*. Zagreb: Kapitol
- Burke, Edmond, 1993. *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*. Zagreb: Politička kultura
- Cook, Michael (2012). *Marriage leads to children - gay marriage leads to surrogacy*. Australija: The Sydney Morning Herald. URL: <https://www.smh.com.au/politics/federal/marriage-leads-to-children-gay-marriage-leads-to-surrogacy-20120718-22aco.html> [pristup: 12.3.2021.]
- Dawson, Christopher, 2002. *Razumijevanje Europe*. Split: Verbum
- De Marco, D. i Wiker, B. 2007. *Arhitekti kulture smrti*. Split: Verbum
- De Mattei, Roberto, 2010. *Diktatura relativizma*. Split: Verbum
- Deneen, Patrick J., 2020. *Zašto liberalizam nije uspio*. Split: Verbum
- Dreher, Rod, 2019. *Benediktova opcija: strategija za kršćane u postkršćanskom svijetu*. Split: Verbum
- Eurostat (2017). Statistički podaci o stanovništvu na regionalnoj razini. Posjećeno 25.2.2021. na mrežnoj stranici Eurostata: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Archive:Statisti%C4%8Dki_podaci_o_stanovni%C5%A1tvu_na_regionalnoj_razini&oldid=362957
- Franić, Frane, 2011. *Povijest filozofije*. Split: Crkva u svijetu
- Fuček, Ivan, 2008. *Moralno-duhovni život: Pravo, pravda*. Split: Verbum
- Grden, D. (2018). *Naraštaj 1968. je uništio, ali nije gradio: Pariška izjava jamči; moguće je vjerovati u Europu*. Zagreb: Glas Koncila. URL: <https://www.glas-koncila.hr/pariska-izjava-jamci-moguće-je-vjerovati-u-europu/> [pristup: 10.2.2021.]
- Grizelj, M., Akrap, A. (2011) *Projekcije stanovništva Republike Hrvatske od 2010. do 2061* [online]. Zagreb: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Projections/projekcije_stanovnistva_2010-2061.pdf [22.2.2021.]

- Helsinški završni akt* (2018) Dostupno na:
https://fer.org.rs/wp-content/uploads/2018/11/helsinski_završni_akt.pdf [pristup: 10.5.2021.]
- Ivan Pavao II., 2005. *Sjećanje i identitet*. Split: Verbum
- Ivanda, Krešimir (2017) Demografija Hrvatske: stanje, zablude i perspektive. *Političke analize*, 8(31), 10-15.
- Juko, Hrvoje. *Ideja koja će okončati našu vrstu i prokleti naše duše*, 2015. <https://www.bitno.net/academicus/teologija/ideja-koja-ce-okoncati-nasu-vrstu-i-prokleti-nasudusu/> Pristupljeno 17.4.2021.
- Kiprop, Joseph. (2019). *African Countries With Islam As The Religion Of The Majority*. Quebec: Worldatlas. URL: <https://www.worldatlas.com/articles/african-countries-with-islam-as-the-religion-of-the-majority.html> [pristup: 23.4.2021.]
- Kirk, M., Madsen, H., 1989. *After the ball; How America will conquer its fear and hatred of gays in the '90s*. United States: Doubleday.
- Kissinger, Henry (1974) *Implications of Worldwide Population Growth For U.S. Security and Overseas Interests* [online]. Washington D.C.: National Security Council. Dostupno na: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PCAAB500.pdf [20.5.2021.]
- Krajcar, Dražen. *Pravi razlog napada na Bastilju početkom Francuske revolucije (1789.)*, 2017. URL: <https://povijest.hr/nadanasnjidan/koji-je-bio-pravi-razlog-napada-na-bastilju-na-pocetku-francuske-revolucije1789/> Pristupljeno 18.3.2021.
- Kuby, Gabriele, 2010. *Nova ideologija seksualnosti: izazovi i opasnosti gender revolucije*. Split: Verbum
- Kuby, Gabriele, 2013. *Svjetska seksualna revolucija; uništenje slobode u ime slobode*. Zagreb: Naklada Benedikta
- List of developing countries (2018). URL: <https://isge2018.isgesociety.com/registration/list-of-developing-countries/> [pristup: 23.4.2021.]
- Lucas, Ramón L., 2007. *Bioetika za svakoga*. Split: Verbum
- Mäder, Robert, 1928. *Misli natražnjaka*. Zagreb: Glasnik presv. Srca Isusova
- Maritain, Jacques, 1989. *Cjeloviti humanizam*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost
- Marušić, Matko. Osobni intervju. 12.2.2021.
- Matić, D., Koprek, I. (2014) *Bioetička i ideološka pozadina 'rodne teorije'*. *Obnovljeni život*, 69 (3), str. 381-393
- Matulić, Tonči, 2008. *Metamorfoze kulture*. Zagreb: Glas Koncila
- McLaughlin, M. (2020). *Bibles and newspapers 'would be banned under new hate crime law'*. *United Kingdom: The Times*. <https://www.thetimes.co.uk/article/bibles-and-newspapers-would-be-banned-under-new-hate-crime-law-m0wntj3jn> [pristup: 5.12.2020.]

- Najman, Vesna, (2012.) Potreba za seksualnim odgojem i obrazovanjem, vodstvom i potporom u hrvatskim odgojno-obrazovnim ustanovama. *Ekvilibrij*, (1).
URL: <http://www.pedagogija.hr/ekvilibrij/potreba-za-seksualnim-odgojem-i-obrazovanjem-vodstvom-i-potporom-u-hrvatskim-odgojno-obrazovnim-ustanovama.html> [pristup: 3.3.2021.]
- Nathanson, Bernard, 2009. *Iz smrti u život*. Split: Verbum
- Nestić, Danijel, i ostali (2006). *Analiza dugoročnih fiskalnih učinaka i demografskih promjena: studija*. Zagreb: Ekonomski institut
- Ortega y Gasset, José, 1941. *Pobuna masa*. Zagreb: Anali naših dana
- Peeters, Marguerite, 2016. *Rodna revolucija*. Split: Verbum
- Petir, Marijana. Osobni intervju. 22.10.2020.
- Polović, J. (2020). *Terorizam – uzroci i posljedice*. Zagreb: Motus d.o.o. URL: <https://www.geopolitika.news/analize/dr-sc-jadranka-polovic-terorizam-uzroci-i-posljedice/> [pristup: 23.2.2021.]
- Poljaković, I., Dodig, G. (2015) *(Ne)znanstvenost rodne teorije*. Crkva u svijetu, 50(1), 33-56
- Rambaud, T. (2015) „Odvojenost crkve od države u Njemačkoj i Francuskoj: komparativna analiza“, H. Špehar (ur.) *Europski sekularni identiteti. Zbornik radova Jean Monnet modula Sekularna Europa: europski sekularni identiteti (European Secular Identities)*, Zagreb: Politička misao, prev. Ž. Klarić
- Ratzinger, Joseph, 2005. *Europa; njezini sadašnji i budući temelji*. Split: Verbum
- Reilly, Robert R., 2016. *Kako gay postaje ok*. Split: Verbum
- Rezolucija Europskog parlamenta br. A3-0028/94 od 8.2.1994.
- Rondeau, Paul E. (2002) *Selling homosexuality to America*. Regent University Law Review, 14 (2)
- Scruton, Roger, 2010. *Korist pesimizma i opasnost lažne nade*. Zagreb: MATE d.o.o.
- Serafim, Ana. (2005) Terrorism – a cultural phenomenon?. *Connections* 4(1).
URL: https://www.jstor.org/stable/26323151?seq=5#metadata_info_tab_contents [pristup: 18.9.2020.]
- Steele, J. (2000). Fortress Europe confronts the unthinkable. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/world/2000/oct/30/jonathansteele> [pristup: 18.3.2021.]
- Stefanov, M., Polović, J. (2019). *Europa postaje najopasnije svjetsko žarište sukoba*. Zagreb: Motus d.o.o. URL: <https://www.geopolitika.news/analize/mario-stefanov-dr-sc-jadranka-polovic-europa-postaje-najopasnije-svjetsko-zariste-sukoba/> [pristup: 23.11.2020.]
- Stojadinović, Predrag, 2016. *Logičke pogreške za koje je dobro znati*. Zagreb: Jesenski i Turk

Što ako Joe Biden postane predsjednik? (2020) <https://www.quovadisroatia.com/sto-ako-joe-biden-postane-predsjednik/> [pristup: 19.11.2020]

Šušnjara, Dujo. (2017) *Politika straha i terorizam: komparativna analiza protuterorističkih strategija Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država*. Magistarski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu

Taylor, Charles, 2009. *Etika autentičnosti*. Split: Verbum

Taylor, Charles, 2011. *Izvori sebstva: razvoj modernog identiteta*. Zagreb: Breza

The agenda with Steve Paikin (2016) Genders, rights and freedom of speech, [YouTube video, 27. listopada] URL: <https://youtu.be/kasiov0ytEc> [pristup: 3.5.2021.]

The Yogyakarta Principles. URL: <https://yogyakartaprinciples.org/principle-19/> [pristup: 5.5.2021.]

United Nations (2019). Posjećeno 20.5.2021. na mrežnoj stranici United Nations: <https://population.un.org/wpp/DataQuery/>

Unwin, Joseph D., 1934. *Sex and culture*. London: Humphrey Milford

Weiler, Joseph, 2003. *Un'Europa Christiana*. Milano: BUR, str. 106, 107. prema Mattei, Roberto, 2010. *Diktatura relativizma*. Split: Verbum

Zurak, N. (2009) Stručno mišljenje [online]. Zagreb: prolife.hr. Dostupno na: <https://www.prolife.hr/wp-content/uploads/2017/03/Strucno-misljenje-Povjerenstva-2009.pdf> [pristup: 22.4.2021.]